

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ อำเภอนองโตน ปี 2569

สำนักงานเกษตรอำเภอนองโตน
จังหวัดสระบุรี

กรอบการพัฒนากาเกษตรเชิงพื้นที่ อำเภอหนองโดน ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน
จังหวัดสระบุรี

คำนำ

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่เป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอว่าจะมุ่งไปสู่ทิศทางใดในอนาคต มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่มีรายละเอียดที่ชัดเจน ประกอบด้วย ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ และโครงการในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์จังหวัด นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ตลอดจนปัญหาความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ซึ่งสะท้อนมาจากแผนชุมชน/หมู่บ้าน

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน จึงได้ดำเนินการจัดทำกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ ปี ๒๕๖๙ เพื่อกำหนดแนวทางการทำงานของสำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน ให้ไปสู่เป้าหมายอย่างมีระบบ และให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ โดยบูรณาการเชื่อมโยงการทำงานกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความสอดคล้องตามนโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนพัฒนาระดับจังหวัด พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

คณะทำงานหวังเป็นอย่างยิ่งว่า กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ ปี ๒๕๖๙ จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาการเกษตรและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง อันจะนำไปสู่การพัฒนา การแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรในพื้นที่ และเกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน
อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
<u>ข้อมูลด้านกายภาพ</u>	๑
๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	
๑.๒ อาณาเขต	
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๒
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	๔
๓.๑ ฤดูกาล	
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ	
๔. เส้นทางคมนาคม	๕
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ	
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๕
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๗
<u>ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ</u>	๘
๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	
<u>ข้อมูลด้านสังคม</u>	๙
๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	
๑.๑ เกษตรกร	
๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	๑๕
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๑๕
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	
๒. การวิเคราะห์ Supply chain	๓๐
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๓
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๓๓
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๙
บรรณานุกรม	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงเขตการปกครอง	๒
๒	แสดงสรุปเขตการปกครอง	๒
๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๓
๔	แสดงข้อมูลฤดูกาล	๔
๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๕
๖	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง	๖
๗	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก	๖
๘	แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๖
๙	แสดงข้อมูลบ่อบาดาล	๖
๑๐	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๗
๑๑	แสดงข้อมูลด้านพืช	๘
๑๒	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	๘
๑๓	แสดงข้อมูลด้านประมง	๙
๑๔	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๙
๑๕	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๙
๑๖	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๑๐
๑๗	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๑๐
๑๘	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๐
๑๙	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๑๑
๒๐	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๑๑
๒๑	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๑๒
๒๒	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๑๒
๒๓	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์	๑๒
๒๔	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๑๓
๒๕	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๑๓
๒๖	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๑๓
๒๗	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๑๔

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๒๘	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๑๔
๒๙	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๑๕
๓๐	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว	๑๖
๓๑	แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม	๑๖
๓๒	แสดงต้นทุนการผลิตข้าว	๑๘
๓๓	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๑๙
๓๔	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๑๙
๓๕	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๒๐
๓๖	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๒๑
๓๗	แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๑
๓๘	แสดงต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๒๓
๓๙	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๒๔
๔๐	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๒๔
๔๑	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน	๒๕
๔๒	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตอ้อยโรงงาน	๒๖
๔๓	แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๖
๔๔	แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน	๒๘
๔๕	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๒๙
๔๖	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๒๙
๔๗	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าข้าว อำเภอหนองโดน	๓๐
๔๘	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอหนองโดน	๓๑
๔๙	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าอ้อยโรงงาน อำเภอหนองโดน	๓๒
๕๐	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) สินค้าข้าว	๓๓
๕๑	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) สินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๓๕
๕๒	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) สินค้าอ้อยโรงงาน	๓๗
๕๓	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๙

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ	๑
๒	แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ	๓
๓	แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ	๓
๔	แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ	๔
๕	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ	๗
๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๑๕
๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)	๑๖
๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๑๗
๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าว	๑๙
๑๐	แสดงวิธีการตลาดอำเภอ (สินค้าข้าว)	๑๙
๑๑	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๒๐
๑๒	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (พื้นที่ปลูกจริง)	๒๑
๑๓	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๒
๑๔	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๒๓
๑๕	แสดงวิธีการตลาดอำเภอ (สินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์)	๒๔
๑๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน	๒๕
๑๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (พื้นที่ปลูกจริง)	๒๖
๑๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๗
๑๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน	๒๘
๒๐	แสดงวิธีการตลาดอำเภอ (สินค้าอ้อยโรงงาน)	๒๙

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

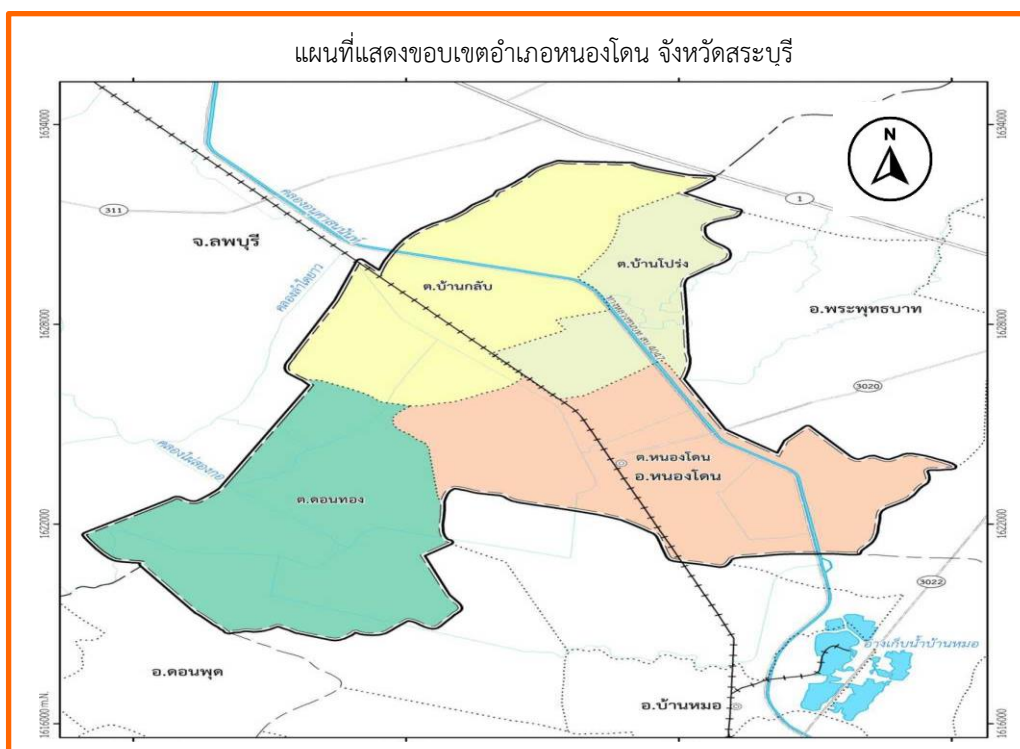
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

อำเภอหนองโดน เป็นอำเภอขนาดเล็กตั้งอยู่บริเวณด้านตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดสระบุรี และอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของกรุงเทพมหานคร ระยะทางประมาณ ๑๔๘ กิโลเมตร อยู่ห่างจาก จังหวัดสระบุรี ระยะทางประมาณ ๔๓ กิโลเมตร อำเภอหนองโดนมีพื้นที่ทั้งหมด ๕๕,๐๔๓.๗๕ ไร่ หรือ ๘๘.๐๗ ตารางกิโลเมตร

๑.๒. อาณาเขต

อำเภอหนองโดน มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี
- ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอบ้านหมอ และอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ
(ที่มา : ที่ว่าการอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๑ อำเภอ แบ่งเป็นจำนวน ๑

เทศบาล ๓ อบต. ๔ ตำบล ๓๔ หมู่บ้าน

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลตำบลหนองโดน
จำนวน ๑ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๓ แห่ง

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง

ตำบล หมู่ที่	ตำบลหนองโดน	ตำบลบ้านกล้วย	ตำบลดอนทอง	ตำบลบ้านโป่ง
๑	บ้านตลาดใหม่	บ้านสองคอน	บ้านหนองแร	บ้านโป่งสว่าง
๒	บ้านศรีนวลต้อยาง	บ้านกล้วยเก่า	บ้านบางระกำ	บ้านโป่งใหม่
๓	บ้านคลองบุญ	บ้านป่าข่อย	บ้านกระทุ่มไผ่	บ้านโป่งเก่า
๔	บ้านตลาดเก่า	บ้านป่าจั่ว	บ้านทองย้อย	บ้านโป่งถนน
๕	บ้านโคกสะอาด	บ้านป่าคา	บ้านกองทอง	บ้านโพธิ์กกโก
๖	บ้านหนองระกำ	บ้านคลองเจริญ	บ้านไคใหญ่	
๗	บ้านหนองสนโท	บ้านกล้วย	บ้านม้า	
๘	บ้านครัว	บ้านกลาง	บ้านดอนทอง	
๙	บ้านหนองโดน	บ้านดงสัก		
๑๐	บ้านป่าแหน	บ้านหลังสวน		
๑๑	บ้านต้อยาง			

(ที่มา : ที่ว่าการอำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๒ ตารางสรุปเขตการปกครอง

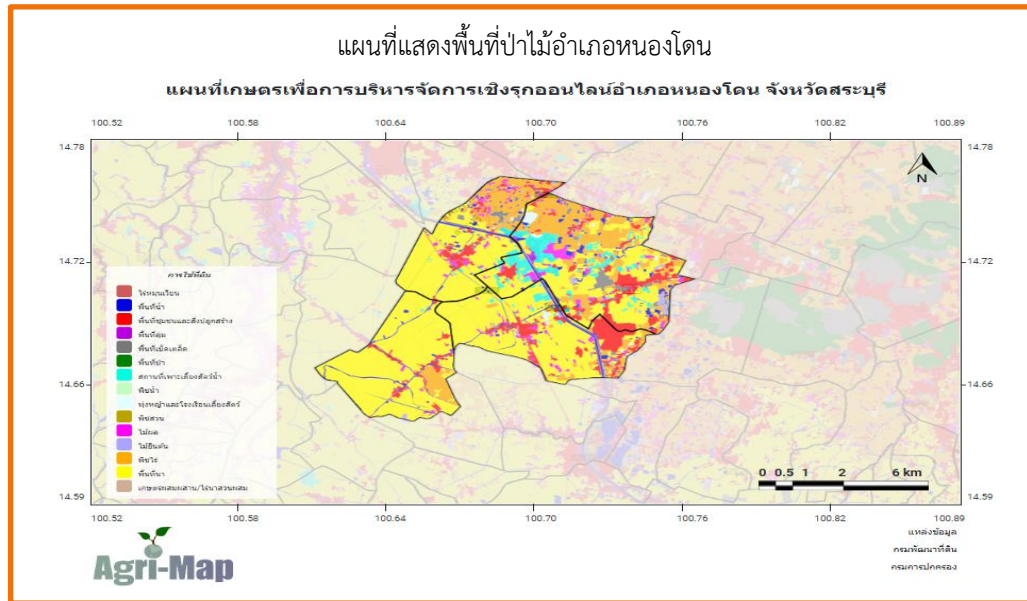
ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	อบต	เทศบาล ตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวนบ้าน (ครัวเรือน)
หนองโดน	๑๕,๑๖๓.๗๕	๑	๑	๑๑	๒,๕๗๒
บ้านกล้วย	๑๔,๖๓๙.๒๕	๑	๐	๑๐	๑,๗๑๒
ดอนทอง	๑๘,๖๕๓.๒๕	๑	๐	๘	๙๘๗
บ้านโป่ง	๖,๕๘๗.๕๐	๐	๐	๕	๖๓๓
รวม	๕๕,๐๔๓.๗๕	๓	๑	๓๔	๕,๙๐๔

(ที่มา : ที่ว่าการอำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

อำเภอหนองโดน มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม จากข้อมูลแผนที่เขตป่าไม้ถาวรของกรมพัฒนาที่ดิน และแผนที่เขตป่าสงวนแห่งชาติของกรมป่าไม้ เพื่อแสดงพื้นที่ป่าตามกฎหมายพบว่า อำเภอหนองโดนไม่มีพื้นที่ป่าตามกฎหมาย และจากข้อมูลแผนที่การใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดินพบว่า นอกจากพื้นที่ป่าตามกฎหมายแล้ว อำเภอหนองโดนไม่มีพื้นที่ป่าไม้อยู่เลย

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ

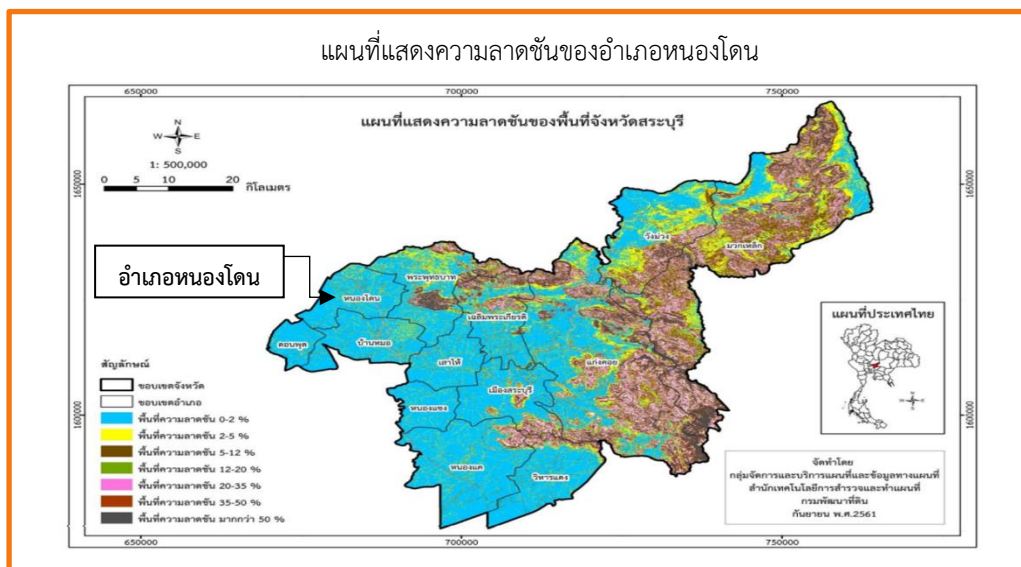
(ที่มา: ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
หนองโดน	๑๙,๓๗๙.๔๕	○	○
บ้านกล้วย	๑๖,๙๑๒.๙๒	○	○
ดอนทอง	๑๘,๖๕๓.๒๐	○	○
บ้านโป่ง	๒๘,๗๒๖.๙๘	○	○
รวม	๘๓,๖๗๒.๕๕	○	○

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

ภาพที่ ๓ แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ

(ที่มา : รายงานโครงการจัดทำแผนที่ กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๑)

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิตามปี

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี

ปี	ปริมาณน้ำฝนรวม ทั้งปี (มม.)	ปริมาณฝน เฉลี่ย (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	เดือนที่ฝน สูงสุด	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)		
					สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๖๔	๑,๒๘๒.๖	๑๐๖.๙	๑๐๖	ก.ค.	๓๙.๑	๑๔	๒๘.๖๗
๒๕๖๕	๑,๓๐๐.๕	๑๐๘.๔	๑๑๓	ก.ย.	๓๙.๗	๑๖	๒๘.๔๙
๒๕๖๖	๙๐๔.๔	๗๕.๔	๙๓	ก.ย.	๓๙.๙	๑๕.๖	๒๙.๒๖
๒๕๖๗	๑,๓๑๓.๕	๑๐๙.๕	๙๕	ส.ค.	๔๑.๓	๑๘	๒๙.๕
๒๕๖๘	๙๕๑.๓	๗๙.๓	๑๐๘	พ.ค.	๓๙.๓	๑๖.๓	๒๘.๔๘

(ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาหลวงพระบาง, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอหนองโดน มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางในการเชื่อมต่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ดังนี้

- ๑) ทางหลวงชนบท หมายเลข ๔๐๔๗, หมายเลข ๓๐๕๗ และหมายเลข ๑๐๒๒
- ๒) ถนนคอนกรีตและถนนลาดยางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในหมู่บ้าน

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) ทางรถไฟ มีสถานีรถไฟสายเหนือ ๒ จุดจอด ได้แก่ สถานีรถไฟหนองโดน และสถานีรถไฟบ้านกล้วย (สถานีย่อย)

๒) ทางรถยนต์ สามารถเดินทางได้สะดวก คือ สถานีขนส่งผู้โดยสาร จำนวน ๑ สถานี (รถสองแถวสีส้ม) ได้แก่ ท่ารถตลาดหนองโดน เดินทางประจำทางระหว่างอำเภอหนองโดน - อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

๓) ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

- ทางหลวงชนบท หมายเลข ๔๐๔๗ เส้นทางระหว่างอำเภอบ้านหมือ จังหวัดสระบุรี ถึงอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ระยะทาง ๒๕ กิโลเมตร

- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๓๐๒๐ เส้นทางระหว่างอำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี ถึงอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ระยะทาง ๑๐ กิโลเมตร

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง)

อำเภอหนองโดน มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ คลองชัยนาท-ป่าสัก ซึ่งเป็นคลองสายหลักของอำเภอหนองโดนและไหลเข้าสู่พื้นที่ผ่านคลองย่อยต่าง ๆ เช่น คลองบุญ คลองกระทุ่มไบบัน คลองหนองแร และคลองโรงกลาง นอกจากนี้ยังมีบึงสาธารณะ ๒ แห่ง สระน้ำ/หนองน้ำ/บ่อน้ำตื้น ๒๕ แห่ง

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

อำเภอหนองโดนตั้งอยู่ระหว่างโครงการชลประทานขนาดใหญ่ จำนวน ๒ โครงการ คือ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาโคกกระเทียม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเริงราง อำเภอบ้านหมือ จังหวัดสระบุรี โดยเกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้ตลอดทั้งปีจากระบบการส่งน้ำในคลองชัยนาท-ป่าสัก ซึ่งไหลผ่านพื้นที่อำเภอหนองโดน โดยไม่มีอ่างเก็บน้ำ ฝาย ที่ตั้งของระบบส่งน้ำหรือสถานีสูบน้ำในพื้นที่

๑) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ที่	ชื่ออ่าง/ประตูระบายน้ำ	ตำบล	ความจุที่ระดับน้ำสูงสุด (ล้าน ลบ.ม.)	ความจุที่ระดับน้ำเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
	-	-	-	-	-

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) โครงการชลประทานขนาดเล็ก

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก

ที่	ตำบล	โครงการ						รวมปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	รวมพื้นที่ได้รับประโยชน์ (ไร่)
		อ่างเก็บน้ำ	ท่อระบายน้ำ	ฝาย	ระบบส่งน้ำ	สถานีสูบน้ำ	รวม		
	-	-	-	-	-	-	-	-	-

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๓) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(๑) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจิ๋ว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	ตำบล	ปี ๒๕๕๔ - ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๘		รวม	
		ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ
๑	หนองโดน	๓	๓	-	-	๓	๓
๒	บ้านกล้วย	๓	๓	๑	๑	๔	๔
๓	ดอนทอง	-	-	-	-	-	-
๔	บ้านโป่ง	๑๕	๑๕	-	-	๑๕	๑๕

(ที่มา : ระบบบริหารจัดการข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

(๒) บ่อบาดาล

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

ที่	ตำบล	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค - บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
๑	หนองโดน	-	๑	๑
๒	บ้านกล้วย	-	๑๖	๑๖
๓	ดอนทอง	-	-	-
๔	บ้านโป่ง	-	๔	๔

(ที่มา : ระบบบริการข้อมูลบ่อน้ำบาดาล กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ประชากรอำเภอหนองโดน ประชากรมีอาชีพหลักคือ ทำการเกษตร มีพื้นที่การเกษตรจำนวน ๓๕,๑๙๒.๒๕ ไร่ (ร้อยละ ๖๓.๙๔ ของพื้นที่อำเภอ) โดยอยู่พื้นที่ในเขตชลประทานร้อยละ ๙๐.๐๘

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลด้านพืช

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)								
		ข้าว (ไร่)	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ยางพารา	ไม้ผล	พืชผัก	พืชอื่นๆ	รวม
หนองโดน	๑๕,๑๖๓.๗๕	๖,๒๓๘	๖๕๐	๗๔๓	๐	๐	๘๒.๕๐	๐	๓๕.๗๕	๗,๗๔๙.๒๕
บ้านกลับ	๑๔,๖๓๙.๒๕	๗,๑๓๐	๑,๑๐๐	๒๖๓.๗๕	๐	๐	๖๘.๒๕	๓	๑๐๘.๒๕	๘,๖๗๓.๒๕
ดอนทอง	๑๘,๖๕๓.๒๕	๑๕,๔๓๔	๐	๐	๐	๐	๔๘.๒๕	๒.๗๕	๑๐๗	๑๕,๕๙๒
บ้านโปร่ง	๖,๕๘๗.๕๐	๒,๓๗๐	๖๕๒	๙๔	๐	๐	๒๘.๕๐	๙.๒๕	๒๔	๓,๑๗๗.๗๕
พื้นที่รวม	๕๕,๐๔๓.๗๕	๓๑,๑๗๒	๒,๔๐๒	๑,๑๐๐.๗๕	๐	๐	๒๒๗.๕๐	๑๕	๒๗๕	๓๕,๑๙๒.๒๕

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์

ตำบล	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
หนองโดน	๒๕๓	๒๓๗	๑๖	๓๑	๔๐	๒๓๑,๘๒๗	๕,๓๓๗	๒๖๘	๐
บ้านกลับ	๑๘๗	๓๙๔	๐	๔๓	๒๐	๘๐๕,๓๕๐	๒,๕๐๐	๑๕๑	๐
ดอนทอง	๑๒๕	๐	๐	๐	๐	๔,๘๔๗	๗,๑๓๖	๕๕	๐
บ้านโปร่ง	๗๐	๑๖๙	๐	๐	๐	๑,๘๔๗	๑๕๐	๕๐	๐
รวมทั้งหมด	๖๓๕	๘๐๐	๑๖	๗๔	๖๐	๑,๐๔๓,๘๗๑	๑๕,๑๒๓	๕๒๔	๐

(ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

- โรงงานผลิตอาหารสัตว์ - แห่ง
- โรงงานฆ่าสัตว์ปีกมาตรฐาน จำนวน ๑ แห่ง คือ สัตว์ปีก (ไก่)
ชื่อโรงงาน ซิลเวอร์ฟาร์ม ที่ตั้ง ๑๑๘ ม.๒ ต.หนองโดน อ.หนองโดน จ.สระบุรี
- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่ จำนวน ๓ แห่ง คือ สุกร/ไก่เนื้อ/ไก่ไข่
ชื่อฟาร์ม พระพุทธบาท (สุกร) ที่ตั้ง ๑๒๙/๒ ม.๕ ต.บ้านโปร่ง อ.หนองโดน จ.สระบุรี
ชื่อฟาร์ม จำปาหอม (ไก่เนื้อ) ที่ตั้ง - ม.๑๐ ต.บ้านกลับ อ.หนองโดน จ.สระบุรี
ชื่อฟาร์ม สงวนฟาร์ม (ไก่ไข่) ที่ตั้ง ๙๕ ม.๑๐ ต.หนองโดน อ.หนองโดน จ.สระบุรี

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ตำบล	เกษตรกรรวม (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำสวยงาม	สัตว์น้ำอื่นๆ
หนองโดน	๑๐๒	๐	๐	๐	๑๐๒	๐	๐
บ้านกล้วย	๕๑	๐	๐	๐	๕๑	๐	๐
ดอนทอง	๕๖	๐	๐	๐	๕๖	๐	๐
บ้านโป่ง	๕๖	๐	๐	๐	๕๕	๐	๑
รวมทั้งหมด	๒๖๕	๐	๐	๐	๒๖๔	๐	๑

(ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่คำว่า ไม่มี)

- อำเภอหนองโดน มีสินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น ได้แก่ แตงโมหวานบ้านครัว ขนมหานาบสาเลี โอมะเผ็ด พริกพวนบ้านกล้วย ผ้าทอลายนาคน้อย (สัญลักษณ์ชาวไทยพวนตำบลบ้านกล้วย)
- อำเภอหนองโดน ยังไม่มีสินค้า GI

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

๑) ครัวเรือนและประชากร

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร

ที่	ตำบล	ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือนเกษตรกร (ตามทะเบียนบ้าน)	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	หนองโดน	๒,๕๗๒	๔๑๒	๒,๕๘๐	๒,๗๓๐	๕,๓๑๐
๒	บ้านกล้วย	๑,๗๑๒	๓๕๐	๑,๙๙๑	๒,๒๕๘	๔,๒๔๙
๓	ดอนทอง	๙๘๗	๔๗๙	๑,๒๕๑	๑,๒๖๓	๒,๕๑๔
๔	บ้านโป่ง	๖๓๓	๑๑๙	๗๘๐	๘๑๗	๑,๕๙๗
รวม		๕,๙๐๔	๑,๓๖๐	๖,๖๐๒	๗,๐๖๘	๑๓,๖๗๐

(ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอหนองโดน พ.ศ. ๒๕๖๘, สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

ตารางที่ ๑๕ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๕๑๕	๓๗.๘๗
๕๖ - ๖๕ ปี	๓๕๔	๒๖.๐๓
๔๖ - ๕๕ ปี	๒๓๘	๑๗.๕๐
๓๖ - ๔๕ ปี	๑๗๓	๑๒.๗๒
๒๖ - ๓๕ ปี	๗๔	๕.๔๔
๑๘ - ๒๕ ปี	๖	๐.๔๔
รวม	๑,๓๖๐	๑๐๐

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑,๑๑๗	๘๒.๑๓
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๒๔๓	๑๗.๘๗

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๕๐๗	๒๘.๕๕
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๑๐๖	๕.๙๗
เช่า	๑,๑๖๓	๖๕.๔๘
รวม	๑,๗๗๖	๑๐๐

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของตนเอง)

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๕๐๖	๐	๐	๒	๕๐๘

(ที่มา : ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

- รายได้ของครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่อำเภอนองโตนุ ซึ่งเฉลี่ยรวมทั้งในส่วนของการเกษตรและนอกภาคการเกษตร ประมาณ ๑๘๕,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี

- รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่อำเภอนองโตนุ ซึ่งเฉลี่ยรวมทั้งในส่วนของการเกษตรและนอกภาคการเกษตร ประมาณ ๑๖๐,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาหนองโดน จำนวนสมาชิก ๑,๙๓๕ ราย ภาวะหนี้สิน ๒๕๖.๕ ล้านบาท

- สหกรณ์การเกษตรหนองโดน จำนวนสมาชิก ๗๑๑ ราย ภาวะหนี้สิน ๓๖.๔๓ ล้านบาท

๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

(๑) การนับถือศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ ๙๕ ของอำเภอนองโตนุ นับถือศาสนาพุทธ

(๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

- วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญของอำเภอนองโตนุ ได้แก่ วัฒนธรรมชาวไทยพวน บริเวณตำบลบ้านกล้วย

- ประเพณีที่สำคัญ

- ประเพณีกำฟ้า (ชาวไทยพวน) ในสมัยดั้งเดิมการทำนาต้องอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติ ชาวนาในสมัยนั้นจึงมีการเกรงกลัวฟ้ามาก ไม่กล้าที่จะทำอะไรให้ฟ้าพิโรธ ถ้าฟ้าพิโรธย่อมหมายถึงความแห้งแล้ง อดอยาก หรือฟ้าอาจผ่าคนตาย ประชาชนกลัวจะได้รับ ความทุกข์ยากอันเป็นภัยจากฟ้า จึงมีการ เช่นสรวง สักการบูชาผีฟ้า หรืออีกนัยหนึ่งประชาชนรู้สึกสำนึกในบุญคุณของผีฟ้าที่ได้ให้น้ำฝน อันหมายถึงความชุ่มชื้น ความอุดมสมบูรณ์มีชีวิตของคน สัตว์ และพืชพรรณต่าง ๆ จึงได้เกิดประเพณีกำฟ้าขึ้น

- ประเพณีกวนข้าวทิพย์ พิธีกวนข้าวทิพย์ได้ยึดถือปฏิบัติเป็นประเพณีสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในหมู่ของชาวพุทธทั่วไป เพื่อระลึกถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเหตุการณ์ที่นางสุชาดาได้กวนข้าวทิพย์ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ แล้วนำไปถวายพระพุทธเจ้าก่อนที่จะตรัสรู้ ๑ วัน โดยถือว่ามีผลานิสงฆ์มากด้วยเหตุนี้ชาวพุทธจึงพร้อมใจกันกวนข้าวทิพย์ เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา เทิดทูนพระเกียรติคุณด้วยความกตัญญูกตเวทิตาธรรม ข้าวทิพย์มธุปายาสนี้เชื่อกันว่า เมื่อทำครบถ้วนตามพิธีแล้ว จะเป็นสิริมงคลแก่ผู้ทำและผู้บริโภค สมควรจะเช่นสรวงเทพารักษ์ ผู้ที่ได้บริโภคข้าวทิพย์แล้ว จะประสบโชคกลางต่าง ๆ นานา ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ภัยพิบัติ ประสพสิ่งที่เป็นมงคล

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก	แห่ง	สมาชิก	แห่ง	สมาชิก	กลุ่ม	สมาชิก
หนองโดน	-	-	-	-	๑	๑๕	๓	๖๙	๑	๗๑๑	-	-
บ้านกล้วย	-	-	๑	๑๐	๑	๒๐	๑	๗	-	-	-	-
ดอนทอง	-	-	๑	๑๑	๑	๑๕	๔	๔๔	-	-	-	-
บ้านโป่ง	๑	๑๐	๑	๑๒	๑	๑๔	๒	๒๐	-	-	-	-
รวม	๑	๑๐	๓	๓๓	๔	๖๔	๑๐	๑๔๐	๑	๗๑๑	-	-

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๒๒
เครื่องดื่ม	๓
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๒
ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	๗
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๑
รวม	๓๕

(ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์บ้านโคกสะอาด	๕	หนองโดน	๑๖
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าวตำบลหนองโดน	๘	หนองโดน	๓๕
วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกสมุนไพรตำบลหนองโดน	๖	หนองโดน	๑๘
วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านม้า	๗	ดอนทอง	๑๕
วิสาหกิจชุมชนข้าวดีมีคุณเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์และทำเกษตรแปรรูป	๖	ดอนทอง	๑๒
วิสาหกิจชุมชนบ้านกระทุ่มใบมัน ๒	๓	ดอนทอง	๗
วิสาหกิจชุมชนแสงเทียนบ้านดอนทอง	๘	ดอนทอง	๑๐
วิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรบ้านโป่งใหม่	๒	บ้านโป่ง	๑๒
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปปลาบ้านโป่ง	๕	บ้านโป่ง	๘
วิสาหกิจชุมชนชาวไร่อ้อยบ้านกลับ	๑๐	บ้านกลับ	๗

(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนอนุบาลหนองโดน (สนทประชากร)	๑	หนองโดน	๑๗
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าคา	๕	บ้านกลับ	๑๓
กลุ่มยุวเกษตรกร โรงเรียนชุมชนบ้านกลับ (สราญราษฎร์)	๗	บ้านกลับ	๒๖
กลุ่มแม่บ้านพัฒนาไผ่ใหญ่	๖	ดอนทอง	๘
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์	๕	ดอนทอง	๑๓
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโป่งใหม่	๒	บ้านโป่ง	๑๒
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดหัวถนน	๔	บ้านโป่ง	๑๔
กลุ่มส่งเสริมการผลิตแปรรูปปลา	๕	บ้านโป่ง	๒๕

(ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
สหกรณ์การเกษตรหนองโดน	๑	หนองโดน	๗๑๑
กลุ่มเกษตรกรทำนาหนองโดน	๖	หนองโดน	๑๑๗
กลุ่มเกษตรกรทำนาดอนทอง	๘	ดอนทอง	๒๘
กลุ่มเกษตรกรทำนบบ้านโป่ง	๑	บ้านโป่ง	๔๔

(ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสระบุรี พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกต.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏิรูป	
หนองโดน	๑	๗	๑	๑	๑	-	-	-	-
บ้านกล้วย	-	๑	-	-	๑	-	-	-	-
ดอนทอง	-	๒	๑	-	๑	-	-	-	๑
บ้านโป่ง	-	๑	-	-	-	-	-	-	-
รวม	๑	๑๑	๒	๑	๓	-	-	-	๑

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตารางที่ ๒๕ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)										
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครู บัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูป ที่ดิน	อาสาสมัคร ชลประทาน	สารวัตร เกษตร อาสา
หนองโดน	๓	๒	-	๗	๑๑	๑๑	๑	๑	-	๒	๑
บ้านกล้วย	๑	๒	-	๔	๑๐	๑๐	-	-	-	๕	๑
ดอนทอง	๙	-	-	๔	๘	๘	-	-	-	๑	-
บ้านโป่ง	๑	-	๓	๓	๔	๕	-	-	-	๑	-
รวม	๑๔	๔	๓	๑๘	๓๓	๓๔	๑	๑	๐	๙	๒

หมายเหตุ : อาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่า ๑ หน้าที่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอหนองโดน มีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในอำเภอหนองโดน มีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๒ คน

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้าน

ตำบล	จำนวน (ราย)	องค์ความรู้ด้าน
บ้านกล้วย	๒	เกษตรทฤษฎีใหม่
รวม	๒	

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหนองโดน	การทำนาแบบลดต้นทุน และการทำไร่นาสวนผสม	๘	หนองโดน
๒	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลหนองโดน	การใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	๓	หนองโดน
๓	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองโดน	การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช	๓	หนองโดน
๔	ศูนย์ปศุสัตว์อินทรีย์	การเลี้ยงสัตว์อินทรีย์	๗	หนองโดน
๕	กลุ่มส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน	การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ	๘	หนองโดน
๖	หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ	การปลูกผักปลอดสารพิษและผลิตปุ๋ยอินทรีย์	๘	หนองโดน
๗	ศูนย์เรียนรู้รักหม่อน	การแปรรูปหม่อนกินผล	๕	หนองโดน
๘	ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงสัตว์	การเลี้ยงโค	๕	หนองโดน
๙	ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชไร่ “ไร่เกษมณี”	การผลิตพืชไร่โดยใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรม และเครื่องจักรกล	๒	บ้านกล้วย
๑๐	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลดอนทอง	การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน	๗	ดอนทอง
๑๑	ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ “ป่าล้อมน้าบ้านดอนทอง”	การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เศรษฐกิจพอเพียง และการลดต้นทุนการผลิตข้าว	๗	ดอนทอง
๑๒	ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปปลา	การแปรรูปปลาดุก	๕	บ้านโปร่ง

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๑ กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวน พื้นที่ (ไร่)
๑	หนองโดน	กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลหนองโดน	ข้าว	๕๑	๑,๒๘๒

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

- สีนค่าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้าข้าว

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[ ] น้ำฝน [✓]ชลประทาน [ ] บ่อน้ำบาดาล [ ] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

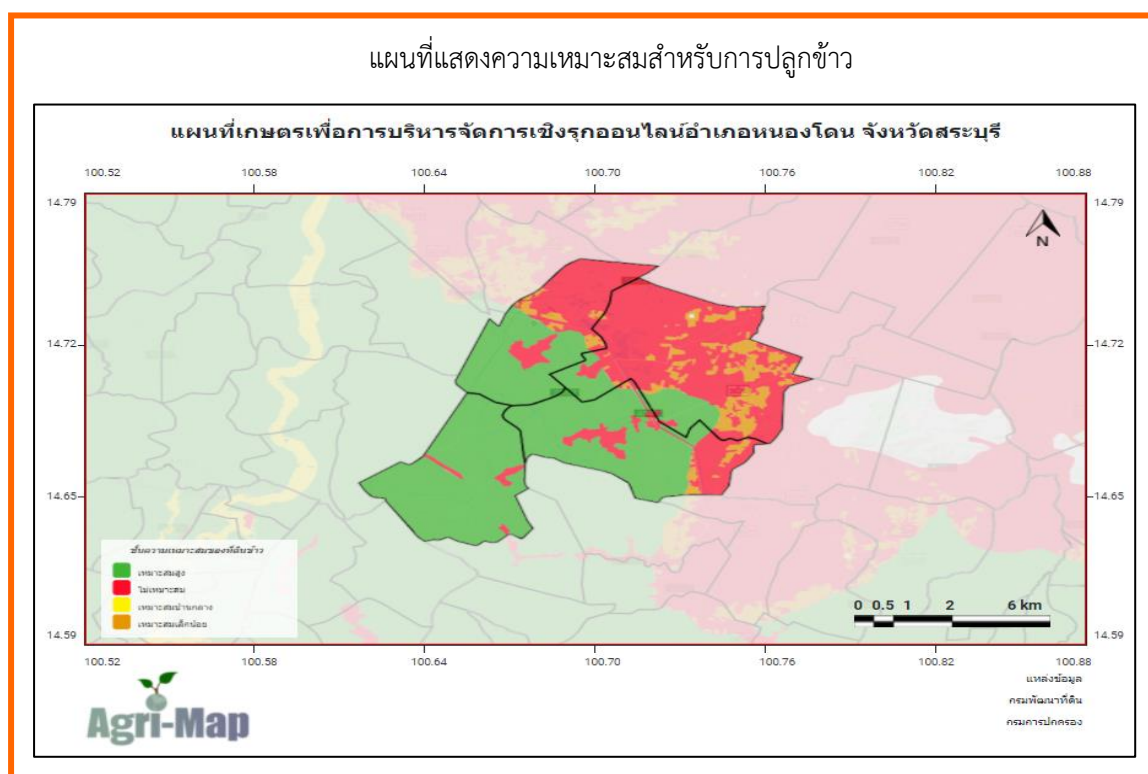
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๒๙ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสม ปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ ทั้งหมด
รวมอำเภอหนองโดน	๔๕,๓๘๘.๕๑	๐	๖,๓๖๘.๓๒	๓๑,๙๑๓.๔๗	๘๓,๖๗๐.๓๐
หนองโดน	๑๔,๒๒๐.๑๐	๐	๗๐๗.๔๗	๔,๔๕๑.๖๖	๑๙,๓๘๙.๒๓
บ้านกล้วย	๘,๘๗๗.๗๐	๐	๘๗๒.๒๐	๗,๑๖๓.๐๑	๑๖,๙๑๒.๙๑
ดอนทอง	๑๘,๐๘๑.๙๐	๐	๐	๕๘๑.๒๙	๑๘,๖๕๓.๑๙
บ้านโป่ง	๔,๒๑๘.๘๑	๐	๔,๗๘๘.๖๕	๑๙,๗๑๗.๕๐	๒๘,๗๒๔.๙๖

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

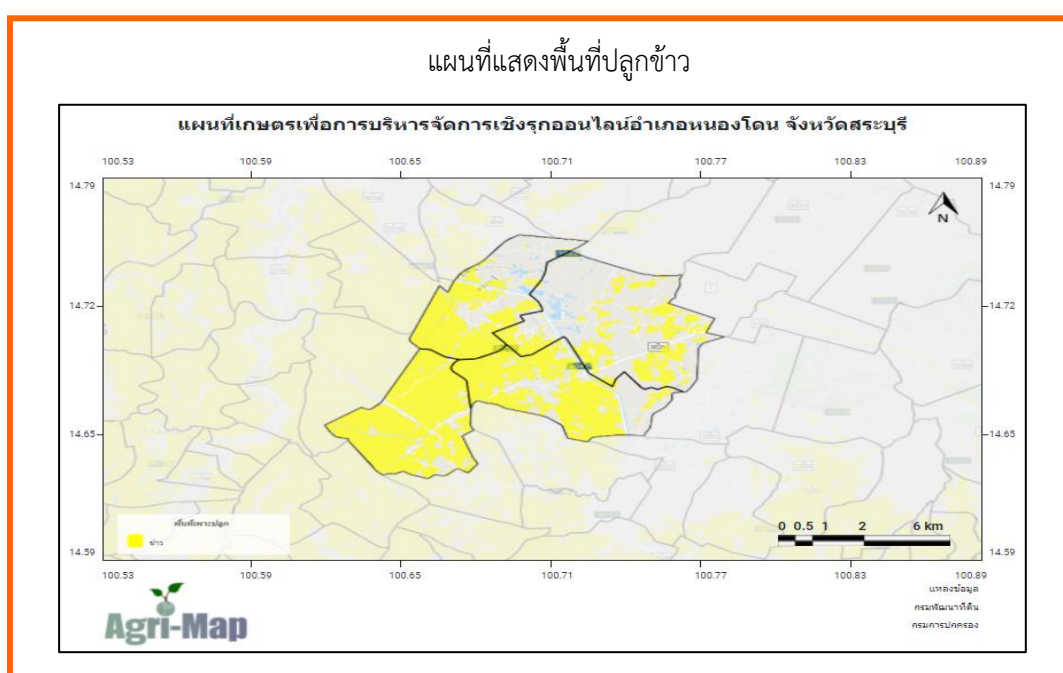
(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) พื้นที่ปลูกข้าว

ตารางที่ ๓๐ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
หนองโดน	๓๒๕	๖,๒๓๘	๖,๒๓๘	๔,๓๖๖.๖๐	๐.๗
บ้านกล้วย	๓๒๐	๗,๑๓๐	๗,๑๓๐	๔,๙๙๑	๐.๗
ดอนทอง	๖๐๗	๑๕,๔๓๔	๑๕,๔๓๔	๑๐,๘๐๓.๘๐	๐.๗
บ้านโปรง	๑๐๒	๒,๓๗๐	๒,๓๗๐	๑,๖๕๙	๐.๗
รวม	๑,๓๕๔	๓๑,๑๗๒	๓๑,๑๗๒	๒๑,๘๒๐.๔๐	๐.๗

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)

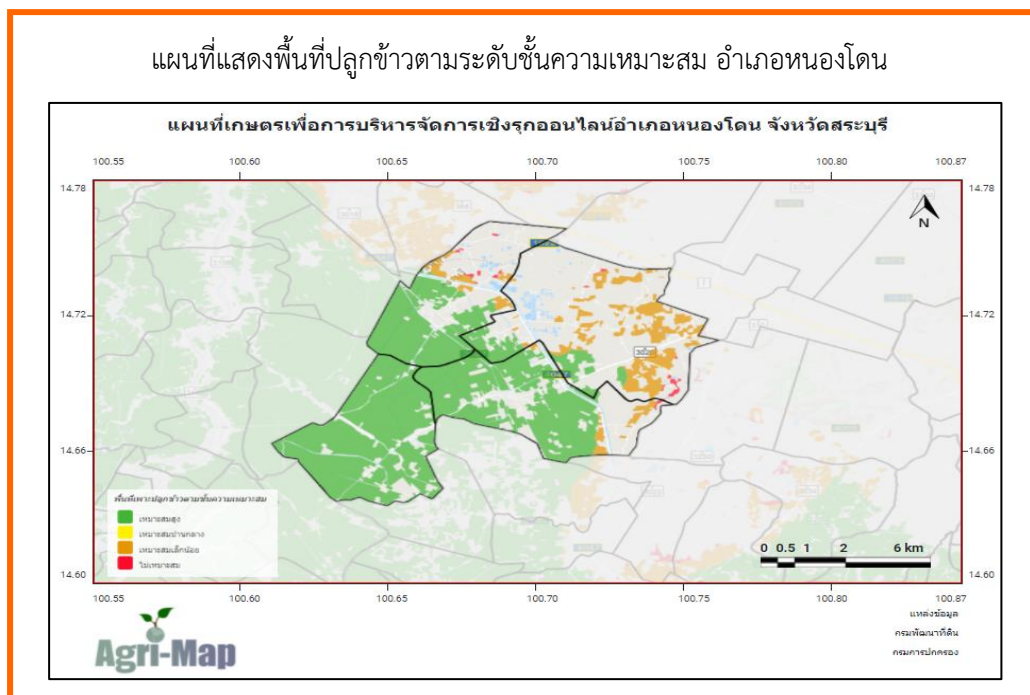
(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๙)

๓) พื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๑ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสม ปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอหนองโดน	๓๗,๔๒๔.๗	๐	๖,๓๖๘.๓๒	๓๒๗.๑๙	๔๔,๑๒๐.๒๑
หนองโดน	๑๑,๕๓๓.๘๐	๐	๗๐๗.๔๗	๓๓.๔๖	๑๒,๒๗๔.๗๒
บ้านกล้วย	๗,๕๓๖.๕๓	๐	๘๗๒.๒๐	๑๑๖.๒๒	๘,๕๒๔.๙๕
ดอนทอง	๑๕,๙๗๕.๔๐	๐	๐	๐	๑๕,๙๗๕.๔๐
บ้านโปรง	๒,๓๗๘.๙๗	๐	๔,๗๘๘.๖๕	๑๗๗.๕๒	๗,๓๔๕.๑๔

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๙)

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม
(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

(๑) การใช้พันธุ์ดี : ข้าวนาปี เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกข้าวชนิดพันธุ์ข้าวไม่ไวแสง เช่น พันธุ์ กข ๓๑ กข ๔๑ กข ๖๑ กข ๗๙ ปทุมธานี ๑ และข้าวไวแสงพันธุ์อื่น ๆ เช่น ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ข้าวนาปรัง ได้แก่ พันธุ์ กข ๓๑ กข ๔๑ กข ๖๑ กข ๗๙ เป็นต้น

(๒) การเตรียมดิน : เกษตรกรใช้เครื่องมือจอบหมุน โดยการใช้รถแทรกเตอร์ล้อยางหรือล้อตีนตะขาคือดิน หลังจากนั้นจึงใช้รถไถเดินตามทำการตีคลุกเพื่อทำเทือกสำหรับปลูกข้าว

(๓) การปลูก : เกษตรกรนิยมหว่านน้ำตาม โดยนาปีเกษตรกรจะทำการปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงต้นเดือนมิถุนายน ส่วนนาปรังจะเริ่มหว่านในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคมโดยอาศัยน้ำจากระบบชลประทาน

(๔) ระบบการให้น้ำ : ร้อยละ ๙๙.๕ เกษตรกรใช้น้ำจากระบบชลประทาน และร้อยละ ๐.๕ ใช้น้ำฝนและบ่อกักเก็บน้ำ

(๕) การดูแลรักษา : ระยะกล้า หลังหว่านข้าว ไม่เกิน ๔ วัน ฉีดสารป้องกันวัชพืชชนิดคุมหญ้า, ระยะแตกกอ ข้าวอายุ ๔๐ วัน ระบายน้ำออกปล่อยให้น้ำแห้ง ประมาณ ๕ วัน, ระยะข้าวตั้งท้อง ระบายน้ำเข้า และรักษาระดับน้ำ ๕-๑๐ เซนติเมตรและระวังไม่ให้ข้าวขาดน้ำ, ระยะข้าวสุกแก่ ข้าวอายุ ๙๕-๑๐๐ วัน ทำการระบายน้ำออกให้แห้งเพื่อเร่งให้ข้าวสุกพร้อมกัน

(๖) การใส่ปุ๋ย : ระยะกล้า (ข้าวอายุ ๒๐-๒๕ วัน) ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๒๕ กิโลกรัม ต่อไร่หรือตามค่าวิเคราะห์ดินเมื่อข้าวอายุ ๒๐ วัน รักษากระดับน้ำประมาณ ๕ เซนติเมตร, ระยะแตกกอ (ข้าวอายุ ๔๐-๕๕ วัน) ใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๒ สูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่, ระยะข้าวตั้งท้อง (ข้าวอายุ ๖๐-๗๕ วัน) ใส่ปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๓ (หากสังเกตเห็นใบข้าวมีอาการขาดปุ๋ย) สูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

(๗) การเก็บเกี่ยว : ทำการเก็บเกี่ยวเมื่อข้าวอยู่ในระยะพลับพลึง หรืออายุข้าวอายุประมาณ ๑๑๐-๑๑๕ วัน (๒๘-๓๐ วันหลังการออกรวง)

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว : เกษตรกรจะทำการเก็บเกี่ยวโดยใช้รถเกี่ยวข้าวแล้วนำผลผลิตข้าวไปขายที่โรงสีหรือทำข้าวในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงโดยไม่มีการลดความชื้น

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู : สำรวจแปลงนาหากไม่พบศัตรูข้าวไม่ต้องฉีดสารเคมีกรณีพบแมลงศัตรูพืชจะใช้สารเคมีฉีดตามคำแนะนำในฉลาก

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอหนองโดน มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว				←	△				→			
	←	→						←	→			

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าว

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๕ ต้นทุนการผลิต

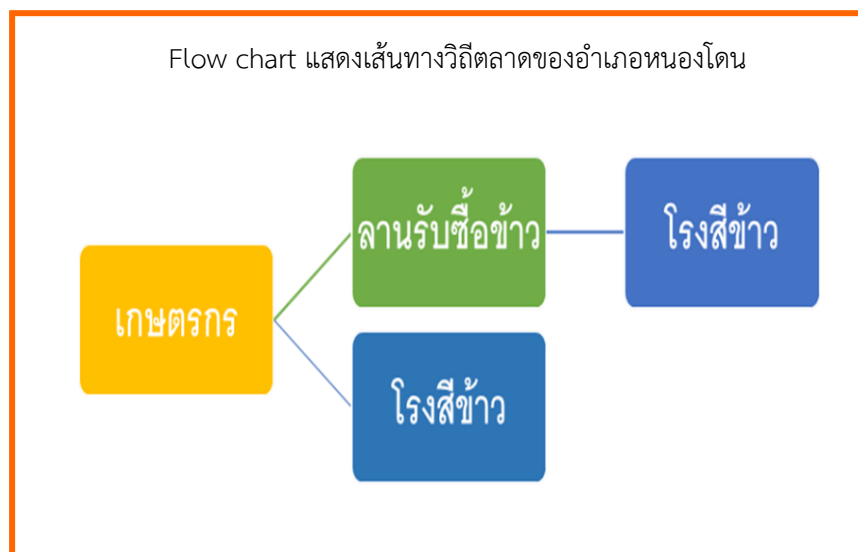
ตารางที่ ๓๒ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘

รายการ	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ
	นาปี	นาปรัง	นาปี	นาปรัง	
ค่าไถกลบตอซัง	๒๕๐	๒๕๐	-	-	
ค่าไถพรวน/ทำเทือก	๓๐๐	๓๐๐	-	-	
ค่าจ้างหว่านข้าว	๗๐	๗๐	-	-	
ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว	๕๕๐	๕๕๐	-	-	
ค่ายาคุมวัชพืช	๒๖๐	๒๖๐	-	-	
ค่าจ้างฉีดยาคุมวัชพืช	๗๐	๗๐	-	-	
ค่าปุ๋ยเคมี รอบที่ ๑ สูตร ๔๖-๐-๐	๔๒๕	๔๒๕	-	-	
ค่าจ้างหว่านปุ๋ยเคมี รอบที่ ๑	๗๐	๗๐	-	-	
ค่าปุ๋ยเคมี รอบที่ ๒ สูตร ๑๖-๒๐-๐	๔๕๐	๔๕๐	-	-	
ค่าจ้างหว่านปุ๋ยเคมี รอบที่ ๒	๗๐	๗๐	-	-	
ค่าฮอร์โมนพืช	๒๘๐	๒๘๐	-	-	
ค่าจ้างฉีดฮอร์โมนพืช	๗๐	๗๐	-	-	
ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช	๒๕๐	๒๕๐			
ค่าจ้างฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช	๗๐	๗๐			
ค่าเช่า	๑,๕๐๐	๐	-	-	
ค่าน้ำมันสูบน้ำ/ตัดหญ้า	๒๕๐	๒๕๐	-	-	
ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต	๕๐๐	๕๐๐	-	-	
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	๗๕๐	๗๐๐	-	-	
รวมรายได้ (บาท)	๗,๕๐๐	๗,๐๐๐	-	-	
รวมรายจ่าย (บาท)	๕,๔๓๕	๓,๙๓๕	-	-	
กำไรสุทธิ (บาท)	๒,๐๖๕	๓,๐๖๕	-	-	

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

ภาพที่ ๑๐ แสดงวิธีการตลาดข้าว อำเภอหนองโดน
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

มีแหล่งรับซื้อ รวม ๒ แห่ง

- อยู่ในหมู่ที่ ๑ ตำบลหนองโดน จำนวน ๑ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๗ ตำบลบ้านกล้วย จำนวน ๑ แห่ง

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกในอำเภอจำนวน ๑,๓๕๔ ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ๒ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๘	หนองโดน	Smart Farmer	การลดต้นทุนการผลิต
๒	๗	ดอนทอง	Smart Farmer	การพัฒนาคุณภาพสินค้า

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๓๔ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	๑	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอหนองโดน
ศูนย์เครือข่าย ศพก.	๑	ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ “ปาล้อมนบ้านดอนทอง”
แปลงใหญ่	๑	กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวตำบลหนองโดน

- สีนค่าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[✓] น้ำฝน [ ] ชลประทาน [ ] บ่อน้ำบาดาล [ ] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

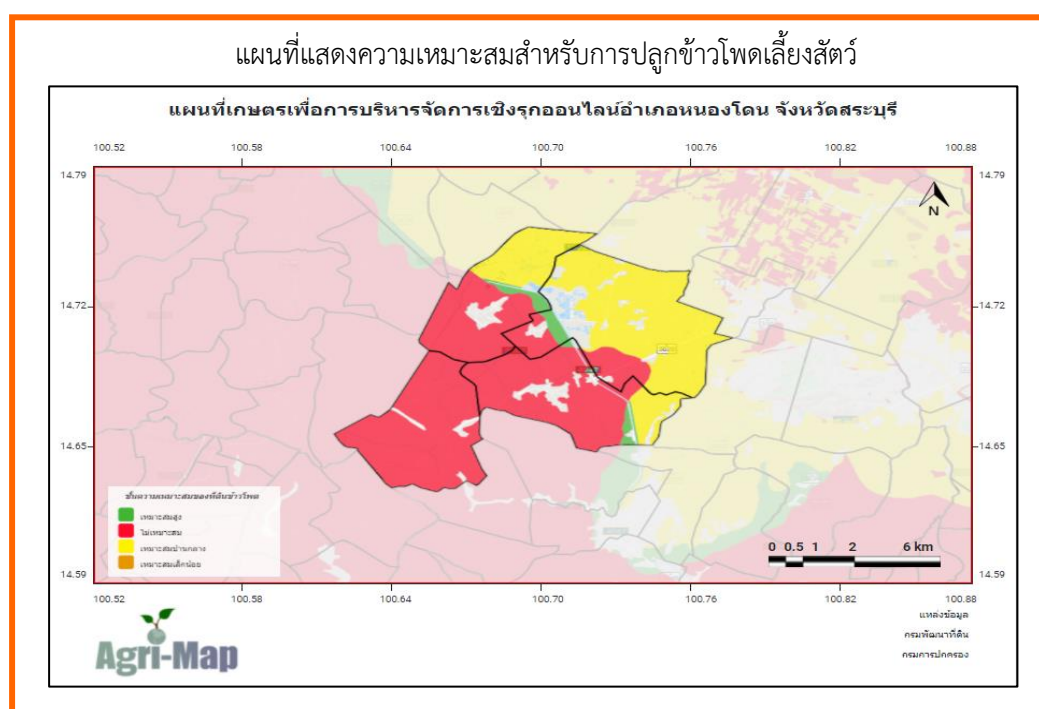
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๕ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสม ปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ ทั้งหมด
รวมอำเภอหนองโดน	๒,๑๑๑.๔๐	๒๘,๐๕๗.๘๖	๐	๔๕,๓๘๘.๕๖	๗๕,๕๕๗.๘๓
หนองโดน	๖๓๙.๖๐	๒,๔๔๗.๕๕	๐	๑๔,๒๒๐.๑๐	๑๗,๓๐๗.๒๕
บ้านกล้วย	๙๗๕.๗๗	๕,๙๖๓.๙๑	๐	๘,๘๗๗.๗๓	๑๕,๖๑๗.๔๑
ดอนทอง	๐	๐	๐	๑๘,๐๗๑.๙๐	๑๘,๐๗๑.๙๐
บ้านโปรง	๖๗๖.๐๓	๑๙,๖๔๖.๔๐	๐	๔,๒๑๘.๘๓	๒๔,๕๔๑.๒๖

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ภาพที่ ๑๑ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ ๓๖ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
หนองโดน	๔๕	๖๕๐	๖๕๐	๖๕๐	๑
บ้านกล้วย	๔๐	๑,๑๐๐	๑,๑๐๐	๑,๐๔๕	๐.๙๕
ดอนทอง	-	-	-	-	-
บ้านโป่ง	๓๕	๖๕๒	๖๕๒	๖๑๙.๔	๐.๙๕
รวม	๑๒๐	๒,๔๐๒	๒,๔๐๒	๒,๓๑๔.๔	๐.๙๗

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ภาพที่ ๑๒ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (พื้นที่ปลูกจริง)

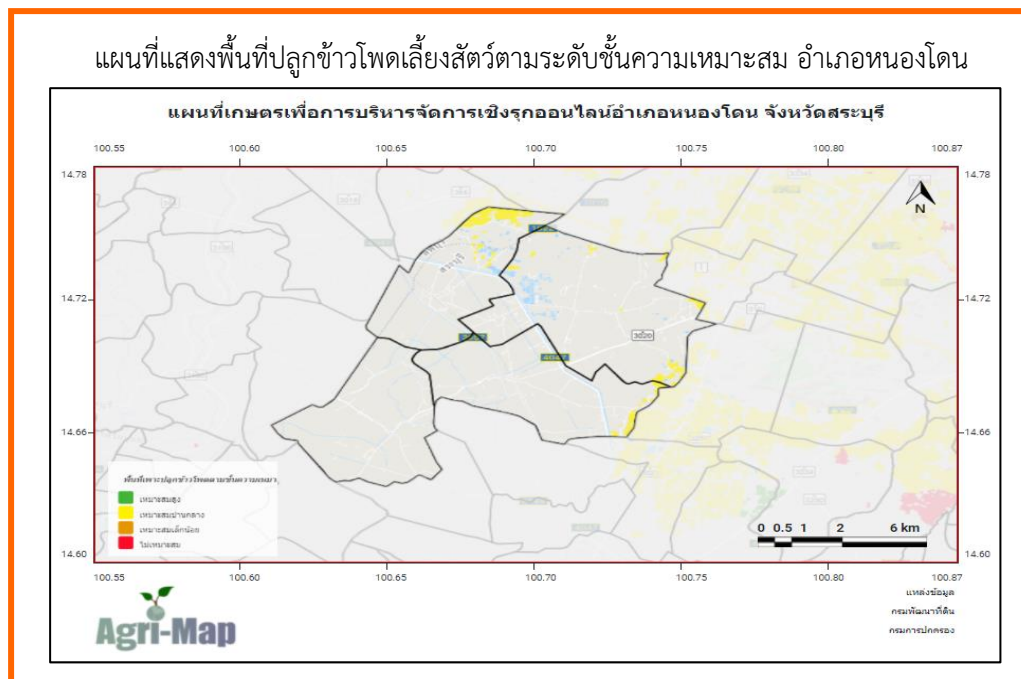
(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๙)

๓) พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๗ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสม ปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอหนองโดน	๐	๒,๑๑๘.๕๔	๐	๐	๒,๑๑๘.๕๔
หนองโดน	๐	๔๒๘.๘๕	๐	๐	๔๒๘.๘๕
บ้านกล้วย	๐	๑,๐๖๘.๗๑	๐	๐	๑,๐๖๘.๗๑
ดอนทอง	๐	-	๐	๐	๐
บ้านโป่ง	๐	๖๒๐.๙๘	๐	๐	๖๒๐.๙๘

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๙)

ภาพที่ ๑๓ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามระดับชั้นความเหมาะสม
(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๔)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

(๑) การใช้พันธุ์ดี : เกษตรกรจะใช้พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ลูกผสม เช่น S๗๓๒๘ หรือ NK ซึ่งเป็นพันธุ์ที่มีศักยภาพในการให้ผลผลิตสูง ลำต้นและระบบรากแข็งแรง ไม่หักล้มง่าย ทนทานต่อน้ำท่วมขัง มีความงอกมากกว่า ๙๐ เปอร์เซ็นต์และมีความแข็งแรงสูง

(๒) การเตรียมดิน : เกษตรกรจะมีการเตรียมดินทิ้งไว้ตั้งแต่ประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม โดยการไถจากนั้นพรวนด้วยโรตารี ๑-๒ ครั้ง มีการใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยขี้ไก่บำรุงดินทิ้งไว้ก่อนการเพาะปลูก ระหว่างการไถเตรียมดินจะปรับพื้นที่ให้ลาดเอียงเพื่อสะดวกในการระบายน้ำ ทำร่องน้ำรอบและผ่านแปลงให้ขนานกับแถวข้าวโพด

(๓) การปลูก : เกษตรกรจะมีการใส่ปุ๋ยรองพื้นพร้อมปลูก และปลูกเมื่อมีความชื้นในดินเหมาะสมเพียงพอต่อการงอกของเมล็ด โดยใช้รถแทรกเตอร์ลากจูงเครื่องปลูกและใส่ปุ๋ย ปรับให้มีระยะระหว่างแถว ๗๐-๗๕ เซนติเมตร ระยะระหว่างหลุม ๒๐ เซนติเมตร จำนวน ๑ ต้นต่อหลุม หรือ อัตราปลูกประมาณ ๑๐,๖๐๐-๑๑,๔๐๐ ต้นต่อไร่ ซึ่งจะใช้เมล็ดพันธุ์ประมาณ ๓-๔ กิโลกรัมต่อไร่

(๔) ระบบการให้น้ำ : เกษตรกรจะอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียวร้อยละ ๙๖ และร้อยละ ๖ ที่สามารถใช้ระบบการให้น้ำอย่างอื่นได้เมื่อสิ้นสุดฤดูฝน เนื่องจากมีแหล่งน้ำในพื้นที่ เช่น ระบบน้ำหยด น้ำพุ่งหรือสปริงเกอร์ ปริมาณและคุณภาพผลผลิตส่วนใหญ่จึงขึ้นอยู่กับปริมาณฝนหรือช่วงที่ฝนตกตามฤดูกาล

(๕) การดูแลรักษา : การกำจัดวัชพืชระหว่างแถวข้าวโพด เมื่อข้าวโพดอายุ ๒๐-๒๕ วัน ทำการกำจัดวัชพืชระหว่างแถวปลูก และใส่ปุ๋ยไนโตรเจน โดยโรยข้างแถวแล้วพรวนดินแถวร่องกลบด้วยแรงงานหรือเครื่องจักรกล การใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ ๒ ใส่ปุ๋ยไนโตรเจน เมื่อข้าวโพดอายุ ๔๐-๔๕ วัน โดยโรยข้างแถวข้าวโพด

(๖) การใส่ปุ๋ย : การใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ ๑ เมื่อข้าวโพดอายุ ๒๐-๒๕ วัน ใส่ปุ๋ยไนโตรเจน (๔๖-๐-๐) ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าครั้งที่ ๒ เมื่อข้าวโพดอายุ ๔๐-๔๕ วัน ใส่ปุ๋ยไนโตรเจน (๔๖-๐-๐) ครั้งที่ ๒ อัตรา ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่

(๗) การเก็บเกี่ยว : เกษตรกรจะใช้วิธีการเก็บเกี่ยวด้วยเครื่องจักรกล(รถเกี่ยว) ออกมาเมล็ด

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว : เกษตรกรจะทำการเก็บเกี่ยวโดยใช้รถเกี่ยวข้าวโพดแล้วมีพ่อค้ามารับซื้อที่แปลง หรือนำผลผลิตไปขายที่ลานรับซื้อ โดยไม่มีการลดความชื้น ซึ่งความชื้นของเมล็ดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในขณะเก็บเกี่ยวจะมีความชื้นประมาณ ๒๕-๓๐ เปอร์เซ็นต์

(๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู : การควบคุมวัชพืช พ่นสารกำจัดวัชพืชทันทีหลังปลูก ใช้สารป้องกันกำจัดวัชพืชอะลาคลอร์ ๔๘ % ชนิดน้ำ อัตรา ๑๒๕-๑๕๐ มิลลิลิตรต่อน้ำ ๒๐ ลิตร พ่น ๘๐ ลิตรต่อไร่ หรือ อาหาราซิน ๘๐% ชนิดผง อัตรา ๑๐๐-๑๕๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร พ่น ๘๐ ลิตรต่อไร่ พ่นคลุมดินหลังปลูก ก่อนข้าวโพดและวัชพืชงอก ซึ่งขณะพ่นดินต้องมีความชื้น

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอหนองโดน มีการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					←△→			←▽→				

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๑๔ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

๑.๕ ต้นทุนการผลิต

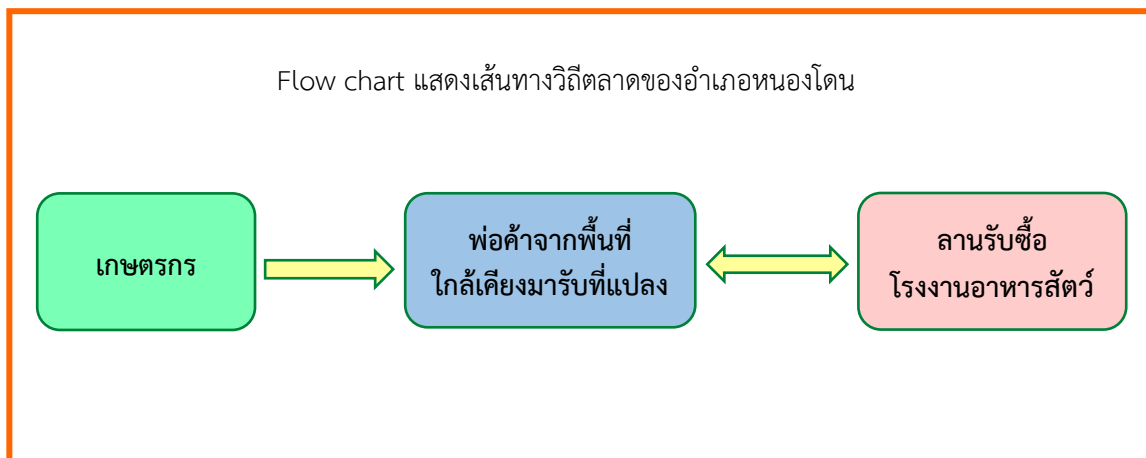
ตารางที่ ๓๘ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี ๒๕๖๘

รายการ	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	หมายเหตุ
ไถตะ	-	๔๐๐	
ไถแปร	-	๓๐๐	
ค่าเมล็ดพันธุ์	-	๖๕๐	
ค่าหยอดเมล็ดพันธุ์ (รถปลูก)	-	๒๐๐	
ยาคุมวัชพืช (๒ ครั้ง)	-	๑๐๐	
ค่าแรงงานฉีดยาคุม	-	๘๐	
สารเคมีกำจัดหนอนและแมลง (๒ ครั้ง)	-	๒๐๐	
ค่าแรงฉีดสารเคมีกำจัดหนอนและแมลง (๒ ครั้ง)	-	๑๖๐	
ปุ๋ย ๔๖-๐-๐	-	๔๔๐	
ปุ๋ยคอก	-	๑,๐๐๐	
ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย	-	๒๐๐	
ค่าฮอร์โมนบำรุงพืช	-	๑๕๐	
ค่าจ้างฉีดฮอร์โมนบำรุงพืช	-	๘๐	
ค่าจ้างเก็บเกี่ยวและขนส่ง	-	๕๕๐	
ค่าเช่าที่ดิน	-	๑,๐๐๐	
รวม	-	๕,๕๑๐	

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

ภาพที่ ๑๕ แสดงวิถีการตลาดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์อำเภอ

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอหนองโดน ไม่มีจุดรับซื้อข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แต่จะเป็นลักษณะของการที่มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อในพื้นที่โดยส่วนใหญ่เป็นลานรับซื้อจากพื้นที่อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี เพื่อส่งต่อไปกับบริษัทผลิตอาหารสัตว์ต่าง ๆ ในพื้นที่

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกในอำเภอจำนวน ๑๒๐ ราย และมีเกษตรกรต้นแบบศูนย์เครือข่าย ศพก. ด้านการผลิตพืชไร่ (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) ในพื้นที่ จำนวน ๑ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิตที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๙ แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๒	บ้านกล้วย	เครือข่าย ศพก.	การใช้ระบบน้ำในการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และการใช้เครื่องจักรกลสมัยใหม่

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๔๐ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศูนย์เครือข่าย ศพก.	๑	ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชไร่ “ไร่เกษมณี”

- สีน้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้าน้ำอ้อยโรงงาน

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[✓] น้ำฝน [ ] ชลประทาน [ ] บ่อน้ำบาดาล [ ] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

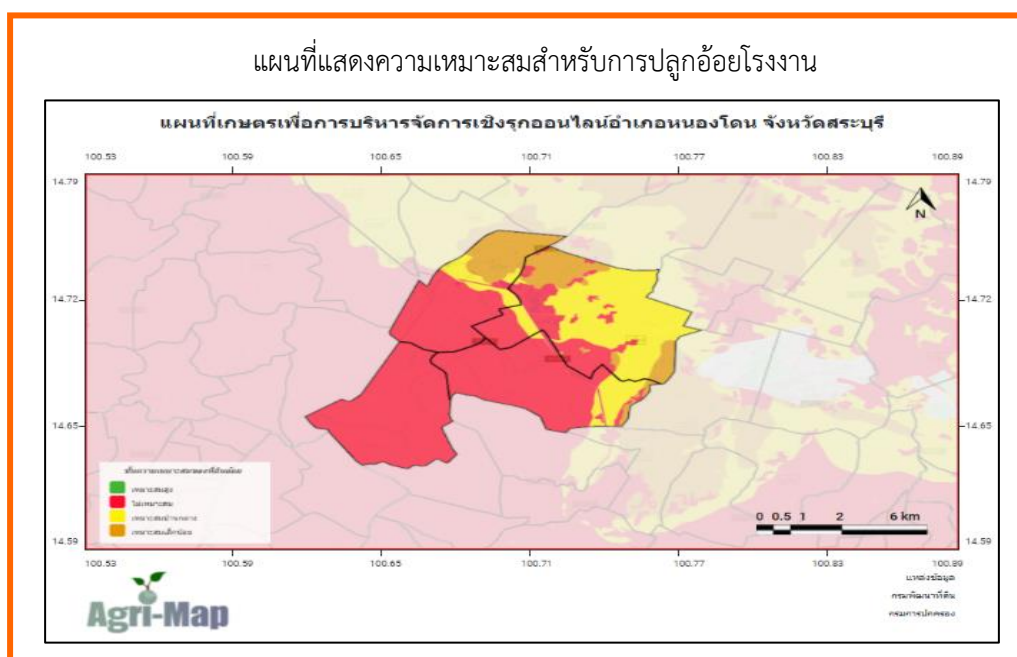
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๔๑ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอหนองโดน	๐	๒๐,๑๑๙.๕๙	๑๐,๓๐๙.๙๘	๕๓,๒๖๕.๖๘	๘๓,๖๙๕.๒๕
หนองโดน	๐	๒,๕๗๓.๖๓	๕๑๓.๕๓	๑๖,๒๙๒.๒๐	๑๙,๓๗๙.๓๕
บ้านกล้วย	๐	๑,๙๔๖.๙๖	๔,๘๑๒.๗๑	๑๐,๑๕๓.๓๐	๑๖,๙๑๒.๙๗
ดอนทอง	๐	๐	๐	๐	๑๘,๖๕๓.๒
บ้านโป่ง	๐	๑๕,๕๙๙	๔,๙๘๓.๗๔	๘,๑๖๖.๙๘	๒๘,๗๔๙.๗๒

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๙)

ภาพที่ ๑๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อยโรงงาน

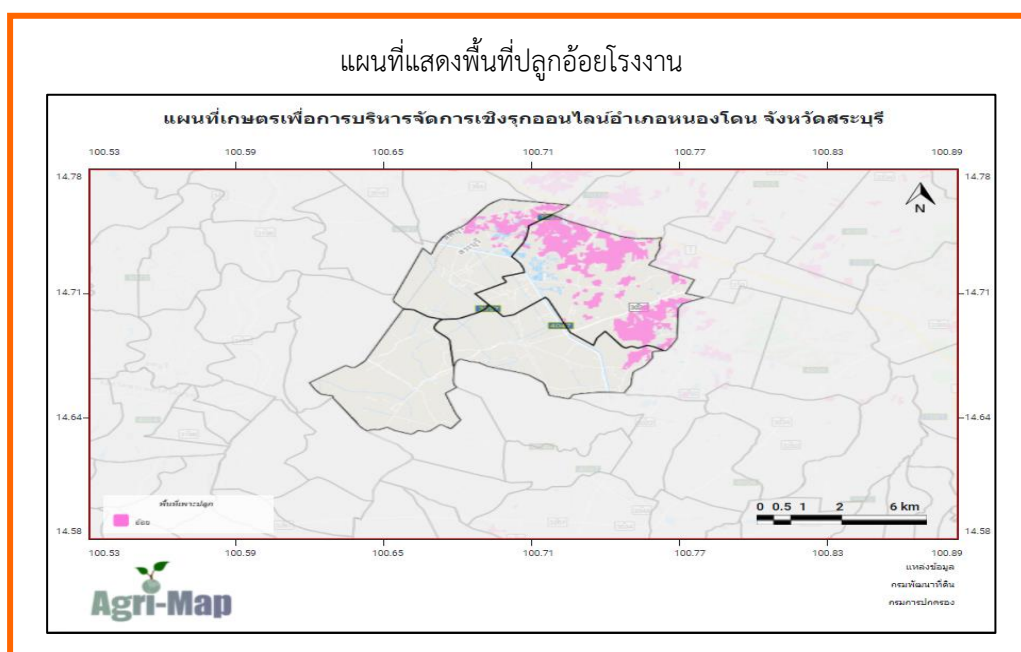
(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน

ตารางที่ ๔๒ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตอ้อยโรงงาน

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
หนองโดน	๒๔	๗๔๓	๗๔๓	๘,๙๑๖	๑๒
บ้านกล้วย	๓	๒๖๓.๗๕	๒๖๓.๗๕	๓,๑๖๕	๑๒
ดอนทอง	-	-	-	-	-
บ้านโป่ง	๓	๙๔	๙๔	๑,๑๒๘	๑๒
รวม	๓๐	๑,๑๐๐.๗๕	๑,๑๐๐.๗๕	๑๓,๓๑๖	๑๒

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

ภาพที่ ๑๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (พื้นที่ปลูกจริง)

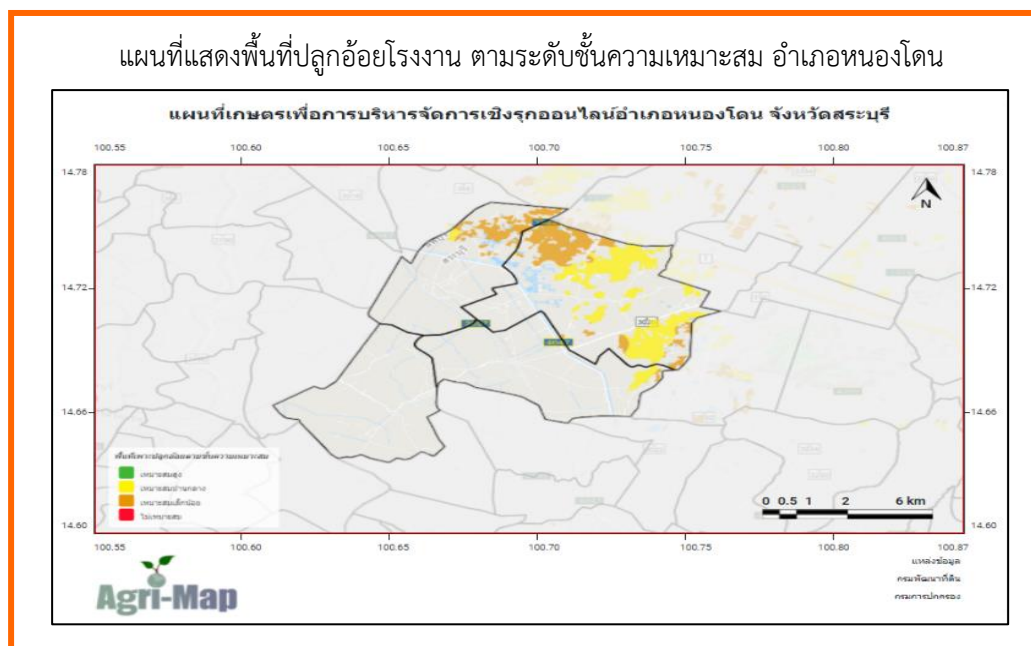
(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๙)

๓) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๔๓ แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน (ไร่)				รวมพื้นที่ ทั้งหมด
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสม ปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	
รวมอำเภอหนองโดน	๐	๖,๒๙๕.๙๒	๕,๐๒๓.๗๑	๐	๑๑,๓๑๙.๖๓
หนองโดน	๐	๓๙๖.๗๒	๗๘.๒	๐	๔๗๔.๙๒
บ้านกล้วย	๐	๑๓๘.๑๒	๑,๖๔๗.๙๕	๐	๑,๗๘๖.๐๗
ดอนทอง	๐	๐	๐	๐	๐
บ้านโป่ง	๐	๕,๗๖๑.๐๗	๓,๒๗๗.๕๖	๐	๙,๐๓๘.๖๓

(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พ.ศ. ๒๕๖๙)

ภาพที่ ๑๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานตามระดับชั้นความเหมาะสม
(ที่มา : ระบบแผนที่เกษตรกรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

(๑) การใช้พันธุ์ดี : เกษตรกรจะมีการใช้พันธุ์อ้อยที่มีอายุเหมาะสม (๘-๑๐ เดือน) และทนทานต่อการหักล้ม มีความต้านทานต่อโรคเหี่ยวเน่าแดง โรคใบขาวและเส้ดำ ให้ความหวานสูง โดยพันธุ์อ้อยที่เกษตรกรนิยมปลูก ได้แก่ ขอนแก่น ๓

(๒) การเตรียมดิน : เกษตรกรจะทำการไถพรวน จำนวน ๑-๒ ครั้ง ด้วยพาน ๓ หรือ พาน ๗ หรือ เครื่องจอบหมุนมีความลึก ๓๐-๕๐ เซนติเมตร แล้วตากดินทิ้งไว้ ๗-๑๐ วัน จากนั้นจะไถยกร่องระยะ ๑-๑.๕ เมตร

(๓) การปลูก : เกษตรกรจะปลูกอ้อยช่วงประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ โดยปลูกในพื้นที่ที่น้ำไม่ท่วม ปลูกโดยใช้เครื่องปลูกที่ระยะห่างระหว่างท่อนพันธุ์ ๓๐-๕๐ ซม.

(๔) ระบบการให้น้ำ : เกษตรกรจะใช้น้ำด้วยระบบน้ำหยด จำนวน ๒ ครั้ง คือ หลังจากลงท่อนพันธุ์เรียบร้อยแล้วทันที และอีก ๑๐-๑๕ วันหลังปลูก จากนั้นจะอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติ

(๕) การดูแลรักษา : นอกเหนือจากการใส่ปุ๋ยเคมีบำรุงอ้อยแล้ว ยังมีการใช้ปุ๋ยคอก เช่น ปุ๋ยขี้ไก่ บำรุงดิน มีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในระยะก่อนที่อ้อยจะตั้งตัวได้รวมกับการใช้มือถอนกำจัดวัชพืชและมีการใช้ฮอร์โมนบำรุงพืชชนิดพ่นเพื่อบำรุงให้อ้อยมีคุณภาพดี ต้นสมบูรณ์และมีความหวานเพิ่มขึ้น

(๖) การใส่ปุ๋ย : เกษตรกรจะใส่ปุ๋ยจำนวน ๒ ครั้ง โดย ครั้งที่ ๑ อัตรา ๓๐-๕๐ กก./ไร่ เมื่ออ้อยอายุประมาณ ๑.๕-๒ เดือน ครั้งที่ ๒ อัตรา ๔๐ กก./ไร่ เมื่ออ้อยอายุประมาณ ๕-๖ เดือน โดยการโรยข้างแถวอ้อย

(๗) การเก็บเกี่ยว : เมื่ออายุอ้อยเหมาะสมที่ประมาณ ๑๐-๑๔ เดือน เกษตรกรจะทำการเก็บเกี่ยวอ้อยโดยการไถรถเกี่ยวตัดเป็นท่อนและมีรถขนย้ายอ้อยมารอรับเพื่อส่งเข้าโรงงานทันที

(๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว : อ้อยที่ตัดแล้วเกษตรกรจะส่งเข้าโรงงานในทันที หลังการตัดอ้อยแล้ว เกษตรกรมักจะไถพรวนอ้อยเพื่อรักษาความชื้นในดินและคุมวัชพืชในแปลง และปล่อยทิ้งไว้ให้เป็นอ้อยต่อไป

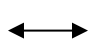
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอหนองโดน มีการปลูกอ้อยโรงงาน ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อ้อยโรงงาน	←→	←▽→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←△→	←→

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

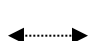
สัญลักษณ์

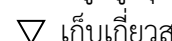
ช่วงฤดูปลูก

ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๑๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน

๑.๕ ต้นทุนการผลิต

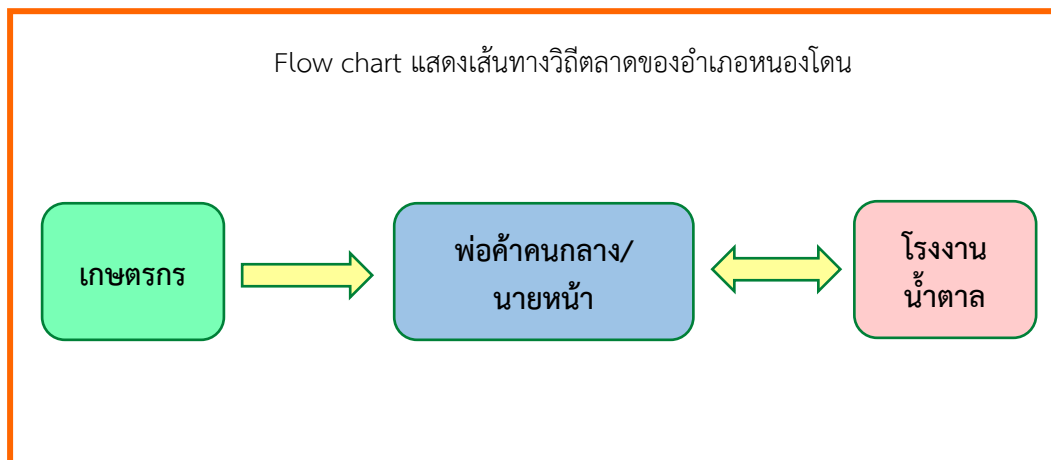
ตารางที่ ๔๔ แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน ปี ๒๕๖๘

รายการ	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ
	อ้อยปลูกใหม่	อ้อยต่อ	อ้อยปลูกใหม่	อ้อยต่อ	
ไถด้วยผาน ๓ หรือ ผาน ๗	-	-	๒๐๐	-	
ปลูกอ้อยด้วยเครื่องปลูก	-	-	๘๐๐	-	
ค่าท่อนพันธุ์อ้อย	-	-	๑,๔๔๐	-	
ให้น้ำด้วยระบบน้ำหยด	-	-	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	
กำจัดวัชพืชหลักปลูก	-	-	๒๐๐	๒๐๐	
ใส่ปุ๋ย ครั้งที่ ๑ (อายุอ้อย ๑.๕ เดือน)	-	-	๗๕๐	๗๕๐	
ค่าจ้างใส่ปุ๋ย (คนหวาน)	-	-	๗๐	๗๐	
ฉีดฮอร์โมนบำรุงพืช (อายุ ๒ เดือน)	-	-	๑๕๐	๑๕๐	
ค่าจ้างฉีดฮอร์โมนพืช	-	-	๖๐	๖๐	
ใส่ปุ๋ย ครั้งที่ ๒ (อายุอ้อย ๕-๖ เดือน)	-	-	๗๐๐	๗๐๐	
ค่าจ้างตัดอ้อย	-	-	๑,๕๐๐	๑,๕๐๐	
ค่าจ้างขนย้าย	-	-	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	
รวม	-	-	๙,๘๗๐	๗,๔๓๐	

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

ภาพที่ ๒๐ แสดงวิถีการตลาดอ้อยโรงงาน อำเภอหนองโดน

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี ไม่มีจุดรับซื้ออ้อยโรงงาน แต่จะเป็นลักษณะของการที่มีพ่อค้าคนกลางหรือนายหน้ามารับซื้อในพื้นที่และนำไปส่งให้กับโรงงานน้ำตาลในพื้นที่จังหวัดสระบุรี และโรงงานน้ำตาลในจังหวัดสิงห์บุรี

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกในอำเภोजำนวน ๓๐ ราย และมีเกษตรกรต้นแบบซึ่งจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ จำนวน ๑ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์ความรู้ในเทคโนโลยีการผลิตที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๔๕ แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๑๐	บ้านกล้วย	วิสาหกิจชุมชน	การใช้เครื่องจักรกลสมัยใหม่ในการผลิตอ้อยโรงงาน

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน, พ.ศ. ๒๕๖๙)

๒) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๔๖ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
วิสาหกิจชุมชน	๑	วิสาหกิจชุมชนชาวไร่อ้อยบ้านกล้วย

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๔๗ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าข้าว อำเภอหนองโดน

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	- เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวปีละ ๒-๓ ครั้ง - ใช้ปุ๋ยเคมีเป็นหลัก ต้นทุนสูง - มีการรวมกลุ่มบางส่วน เช่น แปลงใหญ่	- ผลผลิตขายให้กับโรงสี ราคาขึ้นอยู่กับความชื้นและคุณภาพเมล็ด - การแปรรูปส่วนใหญ่เป็นการสีข้าวพื้นฐาน ยังไม่มีการเพิ่มมูลค่ามากนัก	- ตลาดหลักคือโรงสี เกษตรกรทั้งหมดไม่ได้ขายตรงถึงผู้บริโภค - ราคาขึ้นลงตามกลไกตลาดและนโยบายรัฐ
	ปัญหา Pain point	- ต้นทุนการผลิตสูง - ข้อมูลดิน น้ำ และสภาพอากาศไม่แม่นยำ - ขาดการบันทึกต้นทุนทำให้ไม่ทราบกำไรที่แท้จริง	- อำนาจต่อรองราคาต่ำ - ความชื้นเกินมาตรฐานทำให้ถูกหักราคา - การแปรรูปยังไม่หลากหลาย	- พึ่งพาพ่อค้าคนกลาง - ขาดแบรนด์และบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจ - การเข้าถึงตลาดออนไลน์ยังจำกัด
	แนวทาง/ App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- ใช้แอปบันทึกต้นทุนการผลิต - ใช้แอปพยากรณ์อากาศ/ฝน เพื่อวางแผนเพาะปลูก - ใช้เทคโนโลยีวิเคราะห์ดินและการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ลดต้นทุน - ใช้เครื่องจักรกลการสมัยใหม่	- รวบรวมผลผลิตในกลุ่มนาแปลงใหญ่เพื่อต่อรองราคา - ลงทุนโรงอบลดความชื้นระดับชุมชน - พัฒนาโรงสีชุมชนและผลิตภัณฑ์แปรรูป เช่น ข้าวกล้อง ข้าวอินทรีย์	- พัฒนาแบรนด์ข้าวชุมชน พร้อมออกแบบบรรจุภัณฑ์ - จำหน่ายผ่านระบบออนไลน์ เช่น Facebook ตลาดออนไลน์ - เชื่อมโยงตลาดกับหน่วยงานในพื้นที่ เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน หน่วยงานรัฐ
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	- เกษตรกรส่วนใหญ่อายุค่อนข้างสูง - ใช้ประสบการณ์ในการตัดสินใจเป็นหลักมากกว่าการวิเคราะห์ - การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลยังจำกัด	- พ่อค้าคนกลางมีบทบาทสำคัญในการกำหนดราคา - โรงสีมีความรู้ด้านคุณภาพและมาตรฐานมากกว่าเกษตรกร - ผู้ประกอบการแปรรูปในชุมชนมีทักษะด้านการตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จำกัด	- ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับคุณภาพความปลอดภัย และแบรนด์ - ชุมชนยังขาดบุคลากรที่มีทักษะด้านการตลาดออนไลน์และการสร้างแบรนด์
	ปัญหา Pain point	- เกษตรกรขาดทักษะด้านการบริหารจัดการต้นทุน - ไม่คุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล - คนรุ่นใหม่ไม่สานต่ออาชีพทำนา	- ขาดความโปร่งใสด้านการชั่งน้ำหนักและการประเมินคุณภาพ - ผู้ประกอบการรายย่อยขาดทักษะด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการบริหารธุรกิจ - ความร่วมมือในห่วงโซ่ยังไม่เป็นระบบ (ต่างคนต่างทำ)	- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการตลาดดิจิทัล - การสื่อสารเรื่องคุณค่าของข้าวในพื้นที่ยังไม่โดดเด่น - ขาดเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ - ผู้บริโภคไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลแหล่งผลิตได้ง่าย
	แนวทาง/ App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- จัดอบรมเกษตรกรด้านบัญชีฟาร์มและการวิเคราะห์ต้นทุน - ใช้แอปพลิเคชันบันทึกข้อมูลการผลิต (เช่น สมุดบัญชีเกษตรกรดิจิทัล) - พัฒนาผู้นำกลุ่มและสร้างทีมบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ	- ใช้ระบบชั่งน้ำหนักดิจิทัลที่แสดงผลโปร่งใส - จัดอบรมผู้ประกอบการเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์และมาตรฐาน - สร้างแพลตฟอร์มกลางของกลุ่มเพื่อบริหารจัดการข้อมูลผลผลิต	- พัฒนาแบรนด์และ Storytelling ผ่าน Facebook, TikTok, LINE OA - จัดอบรม Digital Marketing ให้เกษตรกรและสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ - เชื่อมโยงตลาดกับเครือข่ายผู้บริโภค เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	- ใช้พันธุ์ข้าวตามความนิยมตลาด - ใช้ปุ๋ยเคมีเป็นหลัก ยังอ้างอิงประสบการณ์มากกว่าผลวิเคราะห์ดิน - คุณภาพผลผลิตแตกต่างกันตามแปลง เช่น ความชื้น เมล็ดลีบ สิ่งเจือปน	- จำหน่ายข้าวเปลือกให้โรงสีหรือพ่อค้าคนกลาง - การคัดคุณภาพอิงค่าความชื้นเป็นหลัก - การเก็บรักษาหลังเก็บเกี่ยวทำได้จำกัด ไม่มีไซโลหรือโกดังมาตรฐาน	- ข้าวสารผ่านโรงสี บรรจุถุงจำหน่ายในตลาดทั่วไป - สินค้าข้าวส่วนใหญ่ไม่ระบุแหล่งผลิตชัดเจน แข่งขันด้านราคาเป็นหลัก - ผู้บริโภคเริ่มสนใจข้าวปลอดภัย GAP/อินทรีย์มากขึ้น
	ปัญหา Pain point	- คุณภาพข้าวไม่สม่ำเสมอ (ความชื้นสูง สิ่งเจือปน) - ต้นทุนการผลิตสูง (ปุ๋ย ยา แรงงาน) - ขาดข้อมูลวิเคราะห์ดิน/น้ำที่แม่นยำ	- ถูกกดราคารับซื้อ - ไม่มีระบบอบลดความชื้นเอง - ข้าวจากหลายแหล่งปะปน ทำให้คุณภาพไม่สม่ำเสมอ	- สินค้าไม่มีจุดขายเฉพาะ ขาดแบรนด์ชุมชน - ไม่สามารถเข้าถึงตลาดออนไลน์ ผู้บริโภคไม่มั่นใจแหล่งที่มา
	แนวทาง/ App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- ใช้ Application บันทึกข้อมูลแปลงนา - ใช้ผลวิเคราะห์ดิน + โปรแกรมคำนวณปุ๋ยเพื่อลดต้นทุน - ใช้เครื่องวัดความชื้นแบบพกพา - ส่งเสริมมาตรฐาน GAP / Organic เพื่อเพิ่มมูลค่า	- จัดตั้งศูนย์รวบรวมผลผลิตชุมชน - ใช้เครื่องอบลดความชื้นขนาดชุมชน - ใช้ระบบ QR Code Traceability ระบุแหล่งผลิต	- พัฒนาแบรนด์ข้าวชุมชน พร้อมบรรจุภัณฑ์มาตรฐาน - จำหน่ายผ่าน Facebook / Line OA - ใช้ QR Code แสดงข้อมูลแปลงนาและกระบวนการผลิต - พัฒนาสินค้าแปรรูป เช่น ข้าวกล้อง ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าวสุขภาพ

ตารางที่ ๔๘ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อำเภอนองโตน

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	- ปลูกในพื้นที่ไร่นอกเขตชลประทาน - ปลูกปีละ ๑-๒ รอบ อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก (ปลูกต้นฤดูฝน) - พื้นที่ราบ เหมาะกับเครื่องจักรกลการเกษตร	- มีลานรับซื้อในพื้นที่ระดับอำเภอ - บางพื้นที่ขาดลานตากหรือเครื่องอบลดความชื้น - การขนส่งใช้รถบรรทุกขนาดเล็ก-กลาง	- ส่งผลผลิตเข้าสู่โรงงานอาหารสัตว์ - มีกำหนดโควตาการรับซื้อบางช่วง - โรงงานต้องการผลผลิตที่ได้มาตรฐาน ความชื้น $\leq 14\%$ - ราคาขึ้นลงตามตลาดและฤดูกาล
	ปัญหา Pain point	- ขาดแหล่งน้ำสำรองกรณีฝนไม่เพียงพอ - ผลผลิตต่อไร่ไม่สม่ำเสมอ - ความเสี่ยงฝนทิ้งช่วง ทำให้ผลผลิตลดลง - ต้นทุนปุ๋ยและเมล็ดพันธุ์สูง	- ความชื้นสูง ทำให้ถูกหักราคา - ลานตากไม่เพียงพอในช่วงผลผลิตออกพร้อมกัน - ขาดสถานที่เก็บรักษาที่ได้มาตรฐาน	- ความไม่แน่นอนด้านปริมาณผลผลิต - ความผันผวนของราคา - เกษตรกรไม่มีอำนาจต่อรอง
	แนวทาง/ App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- ส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียน พืชคลุมดิน - ใช้ระบบพยากรณ์อากาศผ่าน Application - ส่งเสริมระบบน้ำหยดในพื้นที่เสี่ยงแล้ง - ส่งเสริมการขุดสระน้ำ/ธนาคารน้ำใต้ดิน - ใช้เครื่องวัดความชื้นดินแบบพกพา - ใช้แอปบันทึกต้นทุนการผลิต	- จัดตั้งศูนย์รวบรวมผลผลิตชุมชน - ใช้เครื่องอบลดความชื้นขนาดเล็ก	- ใช้ระบบ QR Code ระบุแหล่งปลูก - ทำ MOU ประกันราคาซื้อขายกับโรงงาน - ใช้ระบบฐานข้อมูลผลผลิตรายพื้นที่ - ใช้แพลตฟอร์มตลาดกลางออนไลน์
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	- เป็นเกษตรกรรายเดี่ยว ไม่มีการรวมกลุ่ม - ใช้ความรู้จากประสบการณ์ - พึ่งพาพ่อค้าคนกลางในการจัดหาปัจจัยการผลิต การตลาด - ใช้เครื่องจักรในการไถ ปลูก และเก็บเกี่ยว	- พ่อค้าคนกลางมีบทบาทกำหนดราคา - มีเครือข่ายกับโรงงานอาหารสัตว์ - การสื่อสารข้อมูลราคาผ่านไลน์/โทรศัพท์	- โรงงานต้องการวัตถุดิบคุณภาพสม่ำเสมอ - ผู้บริโภคปลายทางคืออุตสาหกรรมปศุสัตว์
	ปัญหา Pain point	- ขาดอำนาจต่อรองราคา - ต้นทุนสูง (เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย สารเคมี) - ขาดความรู้ด้านการตลาด - ขาดความรู้การลดต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ - ไม่มีการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็ง	- ความไม่โปร่งใสด้านการชั่งน้ำหนัก/ความชื้น - ความสัมพันธ์แบบพึ่งพา ไม่ใช้หุ้นส่วนธุรกิจ	- เกษตรกรไม่ทราบมาตรฐานอุตสาหกรรม - การสื่อสารความต้องการคุณภาพไม่ถึงเกษตรกร - ไม่มีระบบสร้างแรงจูงใจด้านคุณภาพ
	แนวทาง/ App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- ใช้แอปบันทึกต้นทุนการผลิต - ส่งเสริมการรวมกลุ่มแปลงใหญ่ - อบรมเกษตรกรแม่นยำ (Precision Farming) - แอปติดตามราคาตลาดรายวัน	- ใช้ระบบชั่งน้ำหนักดิจิทัลเชื่อมข้อมูลออนไลน์ - ระบบแจ้งผลวิเคราะห์ความชื้นแบบ Real-time - ทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Contract Farming)	- จัดประชุมจับคู่ธุรกิจ - ใช้แพลตฟอร์มข้อมูลกลางเชื่อมโรงงาน-สหกรณ์ - ระบบ Dashboard แสดงข้อมูลคุณภาพ โปรแกรมสะสมแต้ม/โบนัสคุณภาพดี
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	- ใช้เมล็ดพันธุ์ลูกผสม ผลผลิตเฉลี่ย ๘๐๐-๑,๒๐๐ กก./ไร่ - ความชื้นหลังเก็บเกี่ยวมักเกินมาตรฐาน - คุณภาพขึ้นอยู่กับปริมาณฝน	- คัดเกรดตามความชื้นและสิ่งเจือปน - มีการปะปนจากหลายแหล่ง - ยังไม่มีการสร้างมูลค่าเพิ่มมากนัก	- ใช้ผลต่ออาหารสัตว์ - เป็นวัตถุดิบโภชนาภัณฑ์ แข่งขันด้านราคา
	ปัญหา Pain point	- คุณภาพไม่สม่ำเสมอ - เชื้อรา/อะฟลาทอกซินในบางช่วงฝนตก - ความชื้นสูงช่วงฝนตกปลายฤดู - เสียเชื้อรา/อะฟลาทอกซิน - คุณภาพไม่สม่ำเสมอ	- การจัดเก็บไม่เหมาะสม - สูญเสียหลังเก็บเกี่ยวสูง - สูญเสียหลังเก็บเกี่ยว - ปะปนคุณภาพจากหลายแหล่ง	- ขาดจุดขายด้านความยั่งยืน - ราคาผันผวนตามตลาดโลก - ราคาผันผวน - ขาดจุดขายด้านความยั่งยืน
	แนวทาง/ App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- ใช้เครื่องวัดความชื้นพกพา - ใช้โดรนพ่นปุ๋ย/สารชีวภัณฑ์ - ใช้ระบบเตือนโรคพืชผ่านแอปฯ	- ลงทุนโซโลเก็บรักษามาตรฐาน - ใช้ระบบตรวจสอบคุณภาพอัตโนมัติ - ระบบบริหารสต็อก (Inventory System)	- พัฒนาแนวคิด “ข้าวโพดปลอดภัยการทำลายสิ่งแวดล้อม” - ใช้ Blockchain ตรวจสอบย้อนกลับ - ทำสัญญารับซื้อแบบมีราคาประกัน

ตารางที่ ๔๙ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าอ้อยโรงงาน อำเภอหนองโดน

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	- พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทาน อาศัยน้ำฝน ปลุกปีละครั้ง - การจัดการดินยังพึ่งพาปุ๋ยเคมีเป็นหลัก - บางส่วนอยู่ในเขตชลประทาน บริหารน้ำได้ดี ทำให้ผลผลิตสม่ำเสมอ - พื้นที่ราบเหมาะกับการใช้รถตัดอ้อย - เริ่มมีการปรับตัวสู่การตัดอ้อยสดเพื่อลดการเผา	- ตัดอ้อยสดและอ้อยไฟไหม้ส่งเข้าโรงงาน - ส่งอ้อยเข้าโรงงานตามคิวโควตา - การขนส่งใช้รถบรรทุกเอกชนและของกลุ่มวิสาหกิจ - เพิ่งจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เพื่อบริหารจัดการรถตัดอ้อย - มีการทยอยเปลี่ยนจากแรงงานคนมาใช้รถตัดอ้อย	- ผลิตน้ำตาลทราย กากน้ำตาล ไฟฟ้า ชีวมวล เอทานอล - โรงงานกำหนดมาตรฐานค่าความหวาน (CCS) - มีมาตรการส่งเสริมอ้อยสด (ให้ค่าตอบแทนเพิ่ม) - โรงงานสนับสนุนรถตัดอ้อยเพื่อลดปัญหา PM๒.๕
	ปัญหา Pain point	- ดินเสื่อมโทรมจากการปลูกต่อเนื่อง - ปัญหาการเผาอ้อยเพราะขาดเครื่องจักร - พื้นที่นอกชลประทานเสี่ยงฝนทิ้งช่วง กระทบผลผลิตต่อไร่และ CCS ไม่สม่ำเสมอ - ต้นทุนปุ๋ยและน้ำมันสูง	- ต้นทุนขนส่งสูง - อ้อยสดต้องรีบส่งโรงงาน หากรอคิวนาน CCS ลด - รถตัดอ้อยยังมีจำนวนจำกัดเมื่อเทียบกับพื้นที่ปลูก	- ความผันผวนของราคาน้ำตาล - ข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น - แรงกดดันด้านอ้อยสดปลอดการเผา - โรงงานต้องควบคุมสัดส่วนอ้อยสดให้ได้ตามเป้าหมาย
	แนวทาง/ App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- ส่งเสริมการปลูกอ้อยสด ลดการเผา - ใช้เซนเซอร์วัดความชื้นดิน ระบบน้ำหยด - ใช้ระบบวิเคราะห์ข้อมูลฝนและพยากรณ์อากาศรายพื้นที่ - ส่งเสริมแหล่งน้ำสำรองในไร่อ้อย - ใช้แอปบริหารจัดการแปลง (บันทึกปุ๋ย น้ำต้นทุน)	- ระบบจองคิวส่งอ้อยออนไลน์ - พัฒนาแอประบบบริหารคิวรถตัดอ้อยของวิสาหกิจ - ใช้ระบบแจ้งผล CCS และน้ำหนักผ่านมือถือแบบ Real-time - จัดทำ Dashboard แสดงสถานะคิวตัดอ้อย	- ระบบ Traceability แสดงแหล่งปลูกและสถานะ “อ้อยสด” - ใช้ Data Analytics คาดการณ์ผลผลิตอ้อยเข้าโรงงาน - ใช้ระบบ Traceability ตรวจสอบย้อนกลับแปลงปลูก - สนับสนุนโครงการอ้อยสดรับค่าพิเศษ
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	- เกษตรกรเป็นรายย่อยและรายกลาง - บางส่วนทำสัญญาผูกพันกับโรงงาน - เริ่มรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน - ได้รับการสนับสนุนรถตัดอ้อยจากโรงงาน - มีความตื่นตัวเรื่องอ้อยสดมากขึ้น	- เริ่มใช้รถตัดอ้อยมากขึ้น - เริ่มเปลี่ยนบทบาทจากรายบุคคลสู่การจัดการแบบกลุ่ม - วิสาหกิจชุมชนบริหารรถตัดอ้อย มีการแบ่งคิวตามพื้นที่	- มีระบบโควตาและคณะกรรมการอ้อย - โรงงานมีนโยบายสนับสนุนอ้อยสด - โรงงานมีบทบาทสนับสนุนเครื่องจักร
	ปัญหา Pain point	- ต้นทุนสูง (ปุ๋ย แรงงานตัดอ้อย น้ำมัน) - ขาดแรงงานตัดอ้อย - ความรู้ด้านเกษตรแม่นยำจำกัด - บางรายยังขาดความเข้าใจเรื่องการบริหารต้นทุน - ความกังวลเรื่องค่าใช้จ่ายรถตัดอ้อย	- ค่าจ้างตัดและขนส่งสูง - ขาดการวางแผนตัดอ้อยให้สอดคล้องกับโรงงาน - การจัดคิวอาจเกิดข้อขัดแย้ง - ขาดทักษะการบริหารจัดการเครื่องจักรระยะยาว	- ความขัดแย้งเรื่องราคาและผลตอบแทน - ความคาดหวังด้านคุณภาพเพิ่มขึ้น - การสื่อสารข้อมูล CCS และราคาไม่ทั่วถึง
	แนวทาง/ App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- อบรมเกษตรกรแม่นยำ - แอปคำนวณต้นทุนการผลิต - ส่งเสริมเครื่องจักรกลทดแทนแรงงาน - อบรมเกษตรกรเรื่องอ้อยสดและผลตอบแทน CCS	- ระบบแจ้งผล CCS ผ่านมือถือ - ระบบบริหารจัดการรถตัดอ้อยแบบดิจิทัล - แอปจองคิวตัดอ้อยภายในกลุ่ม - บันทึกข้อมูลประวัติการให้บริการเครื่องจักร	- พัฒนา Smart Contract ในการซื้อขายระหว่างชาวไร่กับโรงงาน - ส่งเสริมเครือข่ายชาวไร่อ้อยเข้มแข็ง - ระบบแจ้งผล CCS ผ่านมือถือสมาชิก
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	- ผลิตเฉลี่ย ๑๐-๑๕ ตัน/ไร่(ขึ้นกับน้ำฝน) - คุณภาพขึ้นอยู่กับพันธุ์อ้อย ช่วงเก็บเกี่ยว ปริมาณน้ำและการจัดการ - เริ่มเพิ่มสัดส่วนอ้อยสด	- คัดคุณภาพตามค่า CCS - มีการสูญเสียน้ำหนักจากการรอคิว - อ้อยสดต้องบริหารเวลาอย่างเข้มงวด - อ้อยสดมีสิ่งปนเปื้อนจากใบอ้อยและเศษดินบางส่วน	- แปรรูปเป็นน้ำตาลทราย ไฟฟ้าชีวมวล เอทานอล - โรงงานให้ความสำคัญกับอ้อยสด ปลอดการเผา
	ปัญหา Pain point	- CCS ต่ำในพื้นที่ฝนทิ้งช่วง - ปัญหาโรคและแมลงศัตรูอ้อย	- สูญเสียความหวานระหว่างขนส่ง และการรอคิว - ปะปนคุณภาพระหว่างอ้อยสดและอ้อยไฟไหม้	- ความผันผวนราคาน้ำตาล - ข้อกำหนด Carbon Footprint
	แนวทาง/ App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	- ใช้พันธุ์อ้อยให้เหมาะกับพื้นที่ - ระบบเตือนโรคพืชผ่านแอปมือถือ - ใช้โดรนสำรวจความสม่ำเสมอของแปลง	- บริหารโลจิสติกส์ด้วย AI - ระบบตรวจสอบคุณภาพอัตโนมัติ - ระบบจัดลำดับขนส่งตามค่าความสุก	- พัฒนาสินค้า Bioeconomy - พัฒนาแนวคิด “อ้อยสดลด PM๒.๕” สร้างมูลค่าเพิ่ม - ระบบคำนวณ Carbon Credit เพิ่มมูลค่า

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๕๐ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) : สินค้าข้าว

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตและการตลาดข้าวคุณภาพครบวงจร
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานพัฒนาและยกระดับขีดความสามารถภาคการเกษตร สู่การผลิตมูลค่าสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๓. แนวทางการพัฒนา	ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสระบุรี การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร การสร้างมูลค่าเพิ่ม และการเชื่อมโยงตลาดอย่างยั่งยืนตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG
๔. หลักการและเหตุผล	อำเภอหนองโดน เป็นพื้นที่ผลิตข้าวสำคัญ เกษตรกรส่วนใหญ่ยัง จำหน่ายผลผลิตในรูปแบบข้าวเปลือก ทำให้มีข้อจำกัดด้านการกำหนด ราคาและมูลค่าเพิ่ม จากการวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) พบว่า ต้นทาง : ต้นทุนการผลิตสูง ขาดการใช้ข้อมูลดิน น้ำ และปัจจัยการ ผลิตอย่างแม่นยำ กลางทาง : การบริหารจัดการผลผลิตยังไม่เป็นระบบ มาตรฐาน คุณภาพไม่สม่ำเสมอ ปลายทาง : ขาดการพัฒนาแบรนด์และช่องทางตลาดตรง ทำให้พึ่งพา พ่อค้าคนกลาง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพการผลิต การรวมกลุ่ม การแปรรูป และการตลาดแบบครบวงจร เพื่อเพิ่ม ขีดความสามารถ การแข่งขัน สร้างรายได้ที่มั่นคงแก่เกษตรกรและ ยกระดับเศรษฐกิจฐานราก
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	- เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิตข้าว - เพื่อพัฒนาคุณภาพข้าวให้ได้มาตรฐาน GAP/ข้าวปลอดภัย - เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรในการบริหารจัดการ ผลผลิต - เพื่อเพิ่มมูลค่าและขยายช่องทางการตลาดข้าวอำเภอหนองโดน
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	- จำนวนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ไม่น้อยกว่า ๒๐ ราย - พื้นที่ผลิตข้าวคุณภาพ ไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ไร่ - ร้อยละของพื้นที่ผ่านมาตรฐาน GAP ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ - ต้นทุนการผลิตลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่ปลูกข้าวในเขตอำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

หัวข้อ	รายละเอียด
๘. กิจกรรมหลัก	๘.๑ พัฒนาศักยภาพการผลิต (ต้นทาง) : อบรมการจัดการดิน ปุ๋ย และน้ำอย่างเหมาะสม GAP ข้าว/ข้าวปลอดภัย ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน จัดทำแปลงเรียนรู้ต้นแบบ ส่งเสริมการปลูกพืชหลังนา (สนับสนุนปัจจัย) ๘.๒ พัฒนาการรวมกลุ่มและมาตรฐาน (กลางทาง) : สนับสนุนระบบรวบรวมและคัดคุณภาพผลผลิต พัฒนามาตรฐานการผลิตและบรรจุภัณฑ์ เสริมสร้างระบบบริหารจัดการกลุ่ม ๘.๓ พัฒนาการตลาดและมูลค่าเพิ่ม (ปลายทาง) : จัดทำตราสินค้าและอัตลักษณ์ข้าว พัฒนาช่องทางตลาดออนไลน์และตลาดชุมชน เชื่อมโยงตลาดกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
๙. หน่วยงานดำเนินการ	- หน่วยงานหลัก : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน - หน่วยงานร่วมดำเนินการ : สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสำนักงานพัฒนาชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตข้าว
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
๑๑. งบประมาณ	- จำนวนงบประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท - แหล่งที่มาของงบประมาณ : งบกรม/งบกระทรวง (งบปกติประจำปี)
๑๒. ผลผลิต (Output)	- เกษตรกรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ ๒๐ ราย - เกิดพื้นที่ผลิตข้าวคุณภาพ ๒๐๐ ไร่ - มีตราสินค้าและช่องทางการตลาดอย่างน้อย ๑ ช่องทาง
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	เชิงปริมาณ : - ต้นทุนการผลิตลดลงเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ - ปริมาณข้าวคุณภาพจำหน่ายเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ เชิงคุณภาพ : - เกษตรกรมีศักยภาพบริหารจัดการการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ - กลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ - เกิดภาพลักษณ์สินค้าเกษตรคุณภาพของอำเภอหนองโดน

ตารางที่ ๕๑ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) : สินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการยกระดับห่วงโซ่อุปทานข้าวโพดเลี้ยงสัตว์คุณภาพ สู่การผลิตที่ยั่งยืนและปลอดภัย
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมของจังหวัดสระบุรี
๓. แนวทางการพัฒนา	ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสระบุรี แนวทางการยกระดับภาค การเกษตรสู่การผลิตที่มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ เชื่อมโยงอุตสาหกรรมเกษตรอย่างครบวงจร ตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG
๔. หลักการและเหตุผล	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของอำเภอหนองโดน และของ จังหวัดสระบุรี มีบทบาทเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอาหารสัตว์และปศุสัตว์ ในระดับภูมิภาค จากการวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) พบ ประเด็นสำคัญ ดังนี้ ต้นทาง : ต้นทุนเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และสารเคมีสูง ผลผลิตต่อไร่ไม่สม่ำเสมอ และยังมีการจัดการเศษซากพืชโดยการเผา ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กลางทาง : การรวบรวมผลผลิตและการตรวจสอบความชื้นยังขาด เครื่องมือและระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทำให้คุณภาพ ไม่สม่ำเสมอ ปลายทาง : เกษตรกรขาดอำนาจต่อรองราคา และยังไม่มีระบบเชื่อมโยง ตลาดแบบสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Contract Farming) ที่ชัดเจน ดังนั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน สร้างมูลค่าเพิ่ม และ แก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตร จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินโครงการ ยกระดับห่วงโซ่อุปทานข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบครบวงจร เพื่อสร้างความ เข้มแข็งให้เกษตรกรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอำเภอ อย่างยั่งยืน
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	- เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ - เพื่อส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการเผาในพื้นที่เกษตร - เพื่อพัฒนาระบบรวบรวมและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตให้ได้มาตรฐาน - เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการเชื่อมโยงตลาดและเพิ่มอำนาจต่อรองของ เกษตรกร
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	- จำนวนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ๑๕ ราย - พื้นที่เข้าร่วมโครงการ ไม่น้อยกว่า ๑๕๐ ไร่ - ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ - การลดต้นทุนการผลิตไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘ - พื้นที่ปลอดภัยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในเขตอำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

หัวข้อ	รายละเอียด
๘. กิจกรรมหลัก	๘.๑ พัฒนาประสิทธิภาพการผลิต (ต้นทาง) : อบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามหลักวิชาการ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน สนับสนุนเครื่องสับ/ไถกลบ ตอซังเพื่อลดการเผา ๘.๒ พัฒนาระบบรวบรวมและคุณภาพผลผลิต (กลางทาง) : สนับสนุนเครื่องวัดความชื้น พัฒนาระบบบริหารจัดการกลุ่มและการรวบรวมผลผลิต ๘.๓ พัฒนาและเชื่อมโยงตลาด (ปลายทาง) : ส่งเสริมการทำข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้า (Contract Farming) เชื่อมโยงตลาดกับโรงงานอาหารสัตว์ พัฒนารฐานข้อมูลผลผลิตเพื่อใช้วางแผนการตลาด
๙. หน่วยงานดำเนินการ	- หน่วยงานหลัก : สำนักงานเกษตรอำเภอนองโตน - หน่วยงานร่วมดำเนินการ : สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี สำนักงานพาณิชย์จังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
๑๑. งบประมาณ	- จำนวนงบประมาณ ๕๐,๐๐๐ บาท - แหล่งที่มาของงบประมาณ : งบกรม/งบกระทรวง (งบปกติประจำปี)
๑๒. ผลผลิต (Output)	- เกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพ ๑๕ ราย - เกิดพื้นที่ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปลอดการเผา ๑๒๐ ไร่ - มีกลุ่มรวบรวมผลผลิตอย่างเป็นระบบ ๑ กลุ่ม - มีการทำข้อตกลงเชื่อมโยงตลาดกับผู้ประกอบการอย่างน้อย ๑ แห่ง
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	เชิงปริมาณ : - ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ - พื้นที่การเผาลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่ร่วมโครงการ เชิงคุณภาพ : - เกษตรกรมีองค์ความรู้ด้านการผลิตที่เหมาะสมและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม - กลุ่มเกษตรกรมีศักยภาพในการบริหารจัดการและเจรจาตลาด เกิดระบบห่วงโซ่อุปทานข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่มีเสถียรภาพและยั่งยืนในระดับอำเภอ

ตารางที่ ๕๒ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) : สินค้าอ้อยโรงงาน

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมการผลิตอ้อยโรงงานปลอดการเผา
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM๒.๕ ควบคุมการยกระดับประสิทธิภาพพืชอุตสาหกรรม
๓. แนวทางการพัฒนา	ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสระบุรี แนวทางการพัฒนาภาคการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดมลพิษ ทางอากาศ และส่งเสริมเกษตรอุตสาหกรรมมูลค่าสูงตามโมเดล BCG
๔. หลักการและเหตุผล	อำเภอหนองโดน มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญ และมีความเชื่อมโยงกับโรงงานน้ำตาลในพื้นที่ การเผาอ้อยก่อนการ เก็บเกี่ยวเป็นหนึ่งในสาเหตุของการเกิดฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM๒.๕) ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน สิ่งแวดล้อม และภาพลักษณ์ของ อำเภอและจังหวัด จากการวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) พบว่า ต้นทาง : เกษตรกรประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานตัดอ้อยสด เครื่องจักรกลไม่เพียงพอ ทำให้ยังมีการเผาเพื่อลดต้นทุน กลางทาง : การบริหารจัดการคิวตัดและขนส่งไม่เป็นระบบ ส่งผลให้ คุณภาพอ้อยลดลงและเกิดความสูญเสีย ปลายทาง : แม้ภาครัฐและโรงงานมีนโยบายส่งเสริมอ้อยสด แต่ เกษตรกรยังขาดกลไกสนับสนุนเชิงปฏิบัติในระดับพื้นที่ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินโครงการส่งเสริมการผลิตอ้อยสด ปลอดการเผา สนับสนุนการรวมกลุ่มบริหารจัดการเครื่องจักรกล ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและสร้างแรงจูงใจเชิงระบบ เพื่อลด ปัญหา PM๒.๕ อย่างเป็นรูปธรรม
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	- เพื่อลดการเผาอ้อยและลดปริมาณฝุ่นละออง PM๒.๕ ในพื้นที่ - เพื่อเพิ่มสัดส่วนการผลิตอ้อยสดและลดต้นทุนการผลิต - เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มชาวไร่อ้อยในการบริหารจัดการ เครื่องจักรกลร่วมกัน
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	- จำนวนเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ไม่น้อยกว่า ๑๐ ราย - พื้นที่อ้อยเข้าร่วมโครงการ ไม่น้อยกว่า ๓๐๐ ไร่ - สัดส่วนอ้อยสดในพื้นที่โครงการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ - ต้นทุนการผลิตลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในเขตอำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี

หัวข้อ	รายละเอียด
๘. กิจกรรมหลัก	๘.๑ ส่งเสริมการตัดอ้อยสดและลดการเผา (ต้นทาง) : อบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอ้อยสด ส่งเสริมการไถกลบใบอ้อย และการใช้ประโยชน์ชีวมวล ๘.๒ พัฒนาระบบบริหารจัดการ (กลางทาง) : จัดทำระบบบริหารจัดการคิวตัดและขนส่ง พัฒนาศักยภาพ คณะกรรมการกลุ่มชาวไร่อ้อย จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ปลอดการเผา ๘.๓ บูรณาการความร่วมมือ (ปลายทาง) : ประสานความร่วมมือกับโรงงานน้ำตาลในการรับซื้ออ้อยสด จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกลุ่มเกษตรกรและ โรงงาน ประชาสัมพันธ์พื้นที่ต้นแบบอ้อยปลอดการเผา
๙. หน่วยงานดำเนินการ	- หน่วยงานหลัก : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองโดน - หน่วยงานร่วมดำเนินการ : สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี สำนักงานพาณิชย์จังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตอ้อยโรงงาน
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
๑๑. งบประมาณ	- จำนวนงบประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท - แหล่งที่มาของงบประมาณ : งบกรม/งบกระทรวง (งบปกติ ประจำปี)
๑๒. ผลผลิต (Output)	- เกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพ ๑๐ ราย - เกิดพื้นที่ปลอดการเผา ๓๐๐ ไร่ - มีระบบฐานข้อมูลพื้นที่ปลอดการเผาในระดับอำเภอ
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	เชิงปริมาณ : - จุดความร้อน (Hotspot) ในพื้นที่โครงการลดลงไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐ - สัดส่วนอ้อยสดเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐ เชิงคุณภาพ : - เกษตรกรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตสู่ระบบปลอดการเผา - ชุมชนมีส่วนร่วมในการลดปัญหามลพิษทางอากาศ - อำเภอหนองโดนมีต้นแบบพื้นที่อ้อยปลอดการเผาที่สามารถขยายผลได้ในระดับจังหวัด

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๕๓ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
โครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตและการตลาดข้าวคุณภาพครบวงจร	- บุคลากร - งบประมาณ - วัสดุอุปกรณ์ - การบริหารจัดการ	- อบรมการจัดการดิน ปุ๋ย น้ำอย่างเหมาะสม, ส่งเสริมใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน - ส่งเสริมการปลูกพืชหลังนา (สนับสนุนปัจจัย) - สนับสนุนระบบรวบรวม/คัดคุณภาพผลผลิต, พัฒนามาตรฐาน GAP และบรรจุภัณฑ์, เสริมสร้างระบบบริหารจัดการกลุ่ม - จัดทำตราสินค้าและอัตลักษณ์ข้าว, พัฒนาช่องทางตลาดออนไลน์/ตลาดชุมชน, เชื่อมโยงตลาดภาครัฐและเอกชน	- เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ๒๐ ราย - พื้นที่ผลิตข้าวคุณภาพ ๒๐๐ ไร่ - พื้นที่ผ่านมาตรฐาน GAP ๘๐% - มีตราสินค้าและช่องทางตลาดอย่างน้อย ๑ ช่องทาง	- ต้นทุนการผลิตลดลงเฉลี่ย ๑๐%, ปริมาณข้าวคุณภาพจำหน่ายเพิ่มขึ้น ๒๐% - เกษตรกรมีทักษะการบริหารจัดการการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ, กลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการผลผลิตและตลาดร่วมกันได้, เกิดภาพลักษณ์ “ข้าวคุณภาพอำเภอหนองโดน” ในตลาดชุมชน	- รายได้เกษตรกรเพิ่มขึ้นอย่างมั่นคงและต่อเนื่อง - เกิดระบบการผลิตข้าวคุณภาพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามแนวทาง BCG - โครงสร้างการตลาดเปลี่ยนจากพึ่งพาพ่อค้าคนกลางสู่การตลาดที่เกษตรกรมีอำนาจต่อรองมากขึ้น - เศรษฐกิจฐานรากของอำเภอมีความเข้มแข็ง	งบกรม/งบกระทรวง (งบปกติ)	๒๕๖๙
โครงการยกระดับห่วงโซ่อุปทานข้าวโพดเลี้ยงสัตว์คุณภาพสู่การผลิตที่ยั่งยืนและปลอดภัย	- บุคลากร - งบประมาณ - วัสดุอุปกรณ์ - การบริหารจัดการ	- อบรมเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตามหลักวิชาการ, ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน - สนับสนุนการใช้เครื่องวัดความชื้น, พัฒนาระบบบริหารจัดการกลุ่มและการรวบรวมผลผลิต - ส่งเสริมการทำ Contract Farming, เชื่อมโยงตลาดกับโรงงานอาหารสัตว์, พัฒนาฐานข้อมูลผลผลิตเพื่อวางแผนการตลาด	- เกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพ ๑๕ ราย - พื้นที่ผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ปลอดภัย ≥ ๑๒๐ ไร่ - มีกลุ่มรวบรวมผลผลิตอย่างเป็นระบบ ๑ กลุ่ม - มีการทำข้อตกลงเชื่อมโยงตลาดกับผู้ประกอบการ ≥ ๑ แห่ง	- ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้น ≥ ๑๐% - ต้นทุนการผลิตลดลง ≥ ๘% - พื้นที่การเผาลดลง ≥ ๘๐% ของพื้นที่เข้าร่วมโครงการ - เกษตรกรมีองค์ความรู้ด้านการผลิตที่เหมาะสมและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม - เกิดระบบรวบรวมผลผลิตที่มีประสิทธิภาพในระดับอำเภอ	- เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต - ลดการเผาเศษซากพืชในพื้นที่เกษตรอย่างยั่งยืน - เกษตรกรมีอำนาจต่อรองราคาผ่านระบบตลาดแบบ Contract Farming - สนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามโมเดล BCG และเชื่อมโยงอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ในระดับพื้นที่	งบกรม/งบกระทรวง (งบปกติ)	๒๕๖๙
โครงการส่งเสริมการผลิตอ้อยโรงงานปลอดภัย	- บุคลากร - งบประมาณ - วัสดุอุปกรณ์ - การบริหารจัดการ	- อบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตอ้อยสด, ส่งเสริมการไถกลบใบอ้อยและการใช้ประโยชน์ชีวมวลเพื่อลดการเผา - จัดทำระบบบริหารจัดการคิวดัดและขนส่ง, พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกลุ่มชาวไร่ อ้อย, จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ปลอดภัยการเผา - จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกลุ่มเกษตรกร	- เกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพ ๑๐ ราย - พื้นที่ผลิตอ้อยปลอดภัย ≥ ๓๐๐ ไร่ - มีระบบฐานข้อมูลพื้นที่ปลอดภัยการเผาในระดับอำเภอ	- จุดความร้อนในพื้นที่โครงการลดลง ๘๐% - เกษตรกรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตสู่ระบบปลอดภัย - ชุมชนมีส่วนร่วมในการลดปัญหามลพิษทางอากาศ - เกิดต้นแบบพื้นที่อ้อยปลอดภัยการเผาในระดับอำเภอ	- ลดปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM๒.๕ จากภาคการเกษตรในพื้นที่ - กลุ่มชาวไร่อ้อยมีศักยภาพในการบริหารจัดการเครื่องจักรกลร่วมกัน - คุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้น - สนับสนุนการพัฒนาเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามโมเดล BCG	งบกรม/งบกระทรวง (งบปกติ)	๒๕๖๙

บรรณานุกรม

- แผนการพัฒนากาเกษตรระดับอำเภอ อำเภอหนองโดน ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐ (ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๘)
- แผนพัฒนาอำเภอหนองโดน ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ (ฉบับทบทวน ปี ๒๕๖๘)
- แผนพัฒนาจังหวัดสระบุรี พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐
- กรมพัฒนาที่ดิน. ๒๕๖๑. รายงานโครงการจัดทำแผนที่แสดงความลาดชันของพื้นที่เพื่อการพัฒนาที่ดิน
จังหวัดสระบุรี
- สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน. ๒๕๔๘. มหัศจรรย์พันธุดิน. กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

